

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 60--
za en mesec .. " 5,50
za inozemstvo .. " 70--
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 58--
za en mesec .. " 5--
V spravi prejemna mesečno .. 4,50
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. K 10--
za inozemstvo .. " 15--

SLOVENEK

== Inserati: ==
Enostolpna petstvarica (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat .. " po 50 v
za dva- in večkrat .. " 45,,
pri večjih naročitih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
== Poslano: ==
Enostolpna petstvarica K 1-
Izhaja vsak dan izvenredni pe-
neдельник in dan po praznikih,
ob 6. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Rotopisni se ne vračajo; nefranhirska pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 60.

K zborovanju ugodna V. L. S.

Ljubljana, 20. feb.

Imeli smo zopet dan, ki dela čast naši stranki. Prišli so naši izbrani, da ugotovijo enotnost stranke, da zavzamejo stališče k sedanjim in bližnjim političnim in gospodarskim vprašanjem ter novim časom in potrebam primerno pogledajo strankino organizacijo s tem, da organizirajo glavne produktivne stanove v strokovnih organizacijah.

Strankinega zborovanja so se udeležili naši vodilni zaupniki in mandatarji iz vseh naših pokrajin. Iz oddaljene ormoškega okraja in moriborskega okraja ravno tako, kakor z našega Krava, iz pokrajine ob Kolpi in Krki ravno tako, kakor iz naše trdnje Gorenjske. Da niso manjkali naši korotanski bratje s svojim Grafenauerjem, nam ni treba poudarjati.

Načela so, ki nas družijo ter nam dajejo vedno novih moči in novega ognja. Krščanstvo našim ljudem ni zunanost in fraza, temveč stvar razuma in srca: globokega prepričanja. V očeh našega kmeta in našega delavca si čital to, in besede so bile čiste, kakor je bila čista misel. Politično moč in krepko kipeče življenje ter nezlomljivo vero v uspeh naše poštene stvari je kazalo vse zborovanje.

Gospodarske zadeve in gospodarski interesi posameznih produktivnih stanov se lahko stvarno, sporazumno in dobro rešijo, stanovi pa združijo potom strokovnih organizacij v močno rezultanto: V. L. S. Nobenega frazerstva, nobene demagogije ni treba. Jasnost, resnost, odločnost in odkritosrčnost, ki so vladale med vsemi, so nam najboljša jamstva za bodočnost. Višek našega zborovanja je bil, ko nam je naš sivolasi politični veteran prelat Kalan kot poverjenik govoril o svojem delu in naših skupnih težnjah.

Zborovalci so pokazali, da so in ostanejo »Krekovi fantje« v duhu svojega velikega mojstra.

Podrobno poročilo in sklepe podajemo v naslednjem poročilu.

Zborovanje vodstva V. L. S.

Včeraj je imelo vodstvo V. L. S. važno zborovanje, katerega so se udeležili člani vodstva ter poslanci pokrajinskega in državnega veča. Ker je načelnik stranke, ministrski podpredsednik dr. Korošec v Beogradu, je otvoril in vodil zborovanje njegov namestnik prof.

Nemec, ki je takoj prešel na prvo točko dnevnega reda:

POLITIČNI POLOZAJ.

Govornik je izvajal: V Jugoslaviji so razmere še dovolj nejasne. Posebno so zamotane razmere glede mej, ki so na Stajerskem deloma urejene, na Koroškem pa ne in še manj v pokrajinah ob Italiji. Italijani stoje pred vrati Ljubljane. Nevarnost je, da v slučaju notranjih nemirov ne zasedejo samo železnice, marveč tudi Ljubljano in druge kraje. Posebno radi bi Italijani dobili železnico, ki vodi preko Jesenic na Koroško. Če bi se to zgodilo, bi bila končna ureditev mej precej drugačna kot si jo želimo. In ker imajo Italijani poverilo entente, da v slučaju nereda zasedejo vsaj železnice, je neodpušljivo ravnanje tistih, ki na vsak način skušajo vprizoriti nemire.

Glede Hrvatov in Srbov bi omenil, da so razmere precej različne na Hrvatskem in na Srbskem. Na Hrvatskem imajo stranke, ki se med seboj pripravljajo, deloma hočejo imeti nekako svojo državo, brez ozira na Slovenijo in Srbijo. Jugoslavija pa mora biti močna, sicer nas na severu požre Nemec, na jugu in zapadu pa Italijan. Preti tudi nevarnost, da se na Hrvatskem razširi boljševizem, ki bi se potem gotovo tudi raztegnil na naše kraje. Omeniti moram, da se tudi pri nas širijo boljševiški nazori.

Naša socialna demokracija se hoče lotiti tudi kmetijskega vprašanja. Razdeliti hoče vsa posestva na kose, katerih vsak bi obsegal 15 do 20 johov. Posledica tega bi bil razredni boj. Nevarnost je velika, ker bi ta boj vodil do anarhije.

Izd volitev v Nemški Avstriji je pokazal, da sta tam najmočnejši dve stranki: socialnodemokratska, ki je dobila 70 mandator, in takoj za njo krščanskosocialna stranka s 67 mandati, to je stranka, ki združuje v sebi vse stanove. Premagane so bile takozvane meščanske stranke, ki so vse skupaj dobile 30 mandator. To kaže, da je samo na krščanskem principu mogoče združiti stanove, na nasprotni strani pa stoji princip protikršćanstva in nasilja.

Zadnji čas so naši listi priobčili ustavo, ki naj bi veljala do konstituantne. Načrt te ustave nam kot demokratom ne more ugajati. Za volitve v konstituantno izpušča proporcionalni sistem, ki ga mi odločno zahtevamo. Državnemu zboru prepustila le določevanje rekrutov, v vseh drugih vprašanjih odloča kralj sam. Napovedati vojsko, sklepati mir ima po prežgodaj objavljeni ustavi pravico le kralj. Imeti moramo odprte oči in treba je, da se v tem oziru odločno izjavimo. Prepričani smo, da bo v državnem zboru zmagala demokratična

volja. Ustava mora biti demokratična.

Glede avtonomije naj omenim sledeče: Napraviti bi bilo treba avtonomijo za okrožja. Mi ne zahtevamo plemenske avtonomije, pač pa zahtevamo, da se naše razmere vpoštevajo. Prvo, kar se mora izvesti, je avtonomija občin. Občina je majhna celica v našem panju, v njej naj gospodarijo občinarji sami. Napravijo naj se okrožja. Deli, ki geografično spadajo skupaj, ali ki imajo skupne gospodarske interese, naj tvorijo celoto in ta celota naj ima avtonomijo. Pri tem so seveda posamezni deli lahko združeni tudi s hrvatskimi deli. Uprava teh okrožij mora biti demokratična. Okrožni načelniki na se volijo, kakor župani v občinah, da pride ljudstvo do besede.

Zakonodajna naj bo skupna. En politični parlament, ki bo imel zakonodajno oblast, za domače, gospodarske interese pa posebna zastopstva. V politiki naj se uvede centralizem, v gospodarskih vprašanjih pa avtonomija.

REORGANIZACIJA STRANKE.

Profesor Anton Sušnik poroča:

Zadnja desetletja pred vojsko je bil kmetijski stan v neprestani krizi. Vzrokov za to je bilo dovolj: Stroški za nabavo orodja, semen itd. so bili veliki, cene za pridelke nizke, manjkalo je delavnih moči, glavni vzrok pa je bila prevelika obremenitev posestev. Med vojsko je zadnji vzrok večinoma odpadel. Skoro vsi kmetje so poplačali svoje dolgeve. V splošnem lahko rečemo, da se je med vojsko kmetijski stan okreplil, dvignila njegova samozavest in njegov ugled. Vendar pa že nastopajo sence, ki strašijo našega kmeta.

S tem, da smo ustanovili svojo državo, se je gospodarski položaj našega kmeta bistveno izpremenil. Živinoreja in poljedelstvo sta dobila nevarnega konkurenta: sedaj imamo Banat in živinorejo po Hrvatskem, Slavoniji in Banatu, ki je mnogo bolj razvita, kakor pri nas. Zemlja je tam doli veliko bolj rodovitna, zato je manj stroškov za obdelovanje, pridelka pa mnogo več. Vendar pri nas to ne pride toliko v poštev, ker smo že pred vojsko za lastno potrebo pridelali premalo žita. Gledati moramo, da zboljšamo svoje gospodarstvo, da bo 80 milijonov, ki smo jih prej na leto dajali za moko, ostalo doma. Zato bo treba zboljšati orodje, nabaviti stroje, izrabiti tehnične iznajdbe, izvesti melioracije, da se zboljša zemlja. Velika napaka je, da so njive in travniki tako raztreseni. Koliko časa zgubi kmet s tem.

Treba je misliti na to, da izrabimo moči, ki nam jih nudi narava, vodne sile, elektriko. V ta namen bomo morali ustanovljati razne zadruge: strojne, nakupovalne, prodajalne zadruge, da se izločijo prekupci, ki so izsiljevali od kmeta pri-

delke in jih z velikim dobičkom prodajali dalje.

Nevarna bo tudi konkurenca pri živinoreji. Dosedaj so imeli na Hrvatskem na istem prostoru dvakrat več živine nego pri nas. Zato moramo zboljšati živinorejo in se pečati v prvi vrsti s plemensko živino. Da bo to možno, bo treba zopet živinorejskih zadrug.

Pri nas je že pred vojsko primanjkovalo delavnih moči, po vojski bo mogoče še slabše. Zato bo treba misliti na to, kako pritegniti ljudi, ki so že na kmetih, da bodo ostali doma.

Pri razdelitvi veleposestev, ki jih je pri nas okoli 400.000 oravov, ne bo mogoče postopati povsod po istem načrtu. Treba se bo ozirati na posamezne razmere. O tem naj odločajo kmetje sami.

Gotovo je, da se bo industrija pri nas razvila bolj kakor po vsej Jugoslaviji. Kmet bo moral gledati, da se razvije taka industrija, ki bo v prilog kmetijstvu.

Velike važnosti je za kmeta, kako se bo razvil vprašanje socialnega skrbstva. Skrbeti bo treba za invalide, sirote, onemogle itd.

Pri vsem tem je glavno denarno vprašanje. Treba je seči v žep. Zato bo nastala nevarnost, da se kmet zopet preveč zadolži. Industriji bodo skušali od kmeta kupovati zemljo. Zato naj bi se po zgledu Srbije uredilo, da mora vsak kmet imeti primerno posestivo, ki se ne sme zadolžiti in ne prodati.

Predvsem pa je treba kmetu izobrazbe. Preosnovati se morajo šole, posebno ljudske šole, da bodo na kmetih priročne za kmete, po industrijskih krajih pa za delavce in obrtnike. Ustanavljati bo treba kmetijske, gospodinske in gospodarske šole.

To so velevažna vprašanja, ki jih bo treba rešiti v bodočnosti. Gotovo pa je, da vseh teh važnih prenosov ne bo mogoče izvršiti, če se kmetje ne zavedo, da so njim v korist in če se ne združijo. V združitvi je moč, v moči zdravje in v zdravju življenje. Treba bo skupne pokrajinske organizacije, da vodi socialna in gospodarska vprašanja. To naj bi bile kmetijske zveze. Vse kmetijske zveze pa naj bi se združile v skupno centralno organizacijo in imele skupno tajništvo in skupno glasilo. Konference teh zvez bi bile odločilne, ker bi dajale politiki gotovo smer. Tajnik naj bi bil v zvezi z načelstvom stranke in s parlamentarci.

Kako bi bilo s politično stranjo? Povdarjam, da je naša stranka krščanska in demokratična. Krščanstvo nam veli medsebojno ljubezen vseh stanov. Pri nas stanovi še niso tako ločeni, kot kje drugod. Na kmetih imamo veliko obrtnikov in delavcev, ki se obenem pečejo tudi s poljedelstvom, številni meščani imajo zemljo na kmetih. Pri nas je ločitev stanov ne-

LISTEK.

Nekaj zgodovinskih resnic (Dr. Josip Mal.)

Celovski profesor dr. Wutte je izdal okrog letošnjega novega leta 17 strani obsegajočo brošurico o Nemcih in Slovencih na Koroškem, ki so jo predstavili tudi v angleščino in jo med drugim materijalom izročili ameriški komisiji za določitev demarkacijske črte na Koroškem. Spis je torej predvsem politično-propagandnega značaja, ki naj bi tuja tudi raz zgodovinskega stališča poučil o upravičenosti nemških zahtev. Radi tega se mi zdi umestno, da razen kompetentnih krogov tudi širša naša javnost izve pravo in čisto zgodovinsko resnico, ki jo omenjena brošura skuša na vse mogoče načine zatajiti ali pa vsaj tako prikriti in zaviti, da je nepoučenemu človeku otežkočeno priti do jasnosti.

Neresnična je že koj prva trditev, da so bavarski Nemci na miren in spravljiv način spreobračali poganke Slovence h krščanski veri. Te spravljivosti niti napram svojim lastnim plemenskim sobra-

terih krajevnih imen (n. pr. Siernitz, Sier-ton Sasom niso poznali, ki so jih krščevali z ognjem in mečem: na tisoče so jih poklali, druge zaslužili ali pa jih deportirali iz njihove domovine na vse strani sveta. Če so že tako postopali z lastnimi brati, si lahko mislimo, da tudi napram poganiskim Slovincem niso poznali nobene obzirnosti.

Wutte trdi, da so prišli Nemci na Koroško delat red in mir in da so s Slovenci živeli v najlepši slogi in vzajemnosti. Viri pa trdijo ravno nasprotno, da so Karantance podjarmili in si vzeli iz njihove srede talce: Quarantanos servituti subdixerunt similiterque confines eorum. Duxeruntque inde secum obsides in Bagoariam. Ze besedilo »so jih podjarmili« nam je dokaz, da Slovenci z novim, neprostovoljnim položajem niso bili nič kaj zadovoljni. To so čutili in vedeli Nemci sami in so si vzeli med drugimi knežja sinova Gorazda in Kajtimarja za talce, kot poroka, da se Slovenci ne bodo upirali novonastalemu političnemu položaju. In talcev Nemci tudi med svetovno vojsko niso jemali zato, ker so n. pr. jugoslovanskemu prebivalstvu preveč zaupali!

Ako trdi Wutte, da je bila Koroška po Slovencih jako redko naseljena in da je bilo zato prostora in prazne zemlje za

nemškega kolonista dovolj, je to zopet nova, popolnoma neosnovana in lažljiva trditev. Gospod profesor naj kar vzame lepo v roke koroški imenik krajev (izdan od c. kr. statistične centralne komisije na Dunaju), in tam se bo poučil, da nosi ogromna večina krajev, vasi in mest po sedanjem že pomemčenem delu Koroške slovensko korenino, iz vsakega boljšega zemljevida se bo mogel poučiti, da je goram, rekam, hribom in dolinam dal njihovo prvotno ime Slovenec, ki je te pokrajine naselil in obdelal. Kajti, da so Slovenci vršili ravno na Koroškem veliko kulturno delo, ta nam spričujejo pogosta krajeva imena kot Trebnje (Treffen, trebati se. gozdove), Ledina (Lieding), Laze (Lassen, Lasach, Lassnitz, Ublas, Sallas itd., od laz t. j. nanovo obdelan kraj rovt), Požarnica (Pussarnitz na Lurnskem polju, gozdnat kraj, ki so ga Slovenci s požigom kultivirali), Krčanje (Greutschach pri Velikovecu, od krčiti, namreč gozdove), podobnega izvora so tudi krajevna imena Schedem, Schedendorf in Tschadan (od čediti, gozdove iztrebiti) ter Preseka (n. pr. Presseggen v Ziljski dolini). Slovenci so se pečali že glasom najstarejših poročil in urbarjev z živinorejo, vinorejo, čebelo-rejo, sirarstvom, kar odseva celo iz nekani-g, Kozje, Krawenzen, Vinevice itd.).

Slovenci se tudi te vrste kulture niso učili šele od nemških privravnancev, čemur dokaz je že dejstvo, da so si Madjari vse strokovne izrazne iz poljedelstva in doma-če obrti izposodili ravno od Slovencev. Če so danes koroški Slovenci prevzeli od svojih sodeželanov posamezne izraze, nas to ne more motiti, saj tudi naš vojak, ki pride iz nemške garnizije domov, govori le še o šunih, fecnih, biršni, iz česar vendar ne gre sklepati, da naš Janez preje ni poznal ne čevljev, ne krtače, niti cunj.

Wutte in consortes naj torej raje molčijo o pomenu nemških »kolonistov« za koroško deželo. Kulturno in civilizatorno delo je morda to, da je njihov kralj Arnulf naščuval divje Ogre, da so uničili in opustošili cvetoče dežele! Za kaj podobnega smatrajo morda tudi to, da so v stoletja trajajočih turških bojih pustili nemški kralji in cesarji, nemški grofje, viastelini in meščani, da je to zemljo branil izključno le samo slovenski kmet, dočim so oni čepeli za varnim obzidjem gradov in mest. Nemci so sicer ustanovili v Milštatu viteško društvo sv. Jurija v obrambo Turkov, ko so pa ti prihrumeli pred mesto, so bili ti žalostni vitezi prvi, ki so se poskrili po kletah!

Če bi bili res Nemci poleg in zajedno s Slovenci obljubili deželo, bi nam bilo

mogoča. Odločno odklanjamo razredni boj. To delajo socialni demokratje, ki razdvajajo stanove. Vsak pošten naš človek, ki ljubi naš rod in domovino, bo za to, da združeni korakamo in združeni če treba, udarimo.

RAZPRAVA.

Peter Rozman z Jesenic je opisal razmere, ki vladajo na Jesenicah, kjer izvajajo socialni demokratje svoj teror proti krščansko-socialnemu delavstvu. Vendar se naši delavci ne strašijo, ker se zavedajo, da imajo za seboj mogočno Vseslovensko ljudsko stranko.

Jožef Račič iz krškega okraja priporoča, naj bi se stranke zavzele za to, da bi bili sejni prosti in proste vse trgovine.

Anton Komljanec povdarja, da sloni V. L. S. na delavskih stanovih: kmetiskem, delavskem in obrtniškem. Predlaga, naj se stranke organizirajo tako, da bo imela v sebi kmetisko, obrtno in delavsko zvezo.

Posestnik Brodar se je v daljšem govoru zavzemal za združitev vseh kmetov, ki so krščanskega prepričanja, četudi so morda pristaši nasprotnih strank, kar se je dostikrat zgodilo po naši krivdi. Govornik se popolnoma strinja z izvajanjem profesorja Sušnika, da mora kmet zboljšati svoje stanje. Če se bo kmetu godilo boljše, bo to dobro tudi za druge stanove.

Prelat Kalan: Kot poverjenik za kmetijstvo sem vedno smatral za svojo dolžnost predvsem skrbeti za koristi kmeta. Stavl sem predlog, naj se centrale hitro odstranijo in uvede prosta kupčija. Centrala za krmila bo v kratkem razpuščena. Glede vnovčevalnice sem šel polagoma. Najprej sem predlagal prosto kupčijo s prešiči in teleti. Od tistega časa pa ni bilo na trgih nobenega teleta in špeha. Za to je urad za prehrano prosto kupčijo zopet prepovedal.

Ko bi bila Vnovčevalnica za živino jeseni storila svojo dolžnost, bi imeli danes dovolj mesa. Jeseni, ko je kmet obdelal polje, so prignali ljudje 100 do 200 glav živine. Vnovčevalnica pa je rekla, da ima dovolj blaga in živina je šla čez mejo na vseh krajih. Če ne bomo izvoza preprečili, ne bo imel meščan mesa, kmet pa ne živine.

Če smo skupna država, moramo imeti skupne pravice in skupne dolžnosti. Zato je nujno potrebno, da se cene živine za celo Jugoslavijo izenačijo. Drugega izhoda ni, če hočemo preprečiti izvoz. To bo skušal izpeljati predsednik deželne vlade dr. Brejc, ki se danes odpelje v Belgrad.

Glede reorganizacije V. L. S. bi omenil: Ali naj V. L. S. ostane, kot je bila z istimi stanovskimi organizacijami, ali se naj osnuje samostojna kmetijska stranka? Vsem je znano, da so se od raznih strani že večkrat ustanjavljale že kmetijske stranke, posebno pred volitvami. To se pa ni vršilo za to, da bi se kmetu pomagalo, marveč v korist gotovih krogov, ki s kmetom nimajo nič skupnega. Preden bo kmet imel možnost priti do besede, se bodo izvršile velike gospodarske spremembe. Popolnoma se strinjam z Brodarjem, da je bila velika napaka, da smo štemljali za liberalca marsikoga, ki ni zaluzil in ga s tem odbili. Kmet tvori pretežno večino v naši stranki, kmetje naj pa sami skrbijo, da bodo imeli dovolj moči.

Naša stranka mora stremeti za tem, da se otresemo militarizma. Naši zastopniki naj se v državnem veču postavijo na stališče Wilsona, da se ustanovi zveza narodov. Pri nas znaša proračun za kmetijstvo 9 milijonov za celo leto, za voja-

štvo pa gre 5 milijonov vsakih 14 dni. Če bi svetovna vojska prinesla samo ta uspeh, da se odpravi armada, potem ni bila zastopni. Vojaštva naj ostane le toliko, kolikor ga je nujno potrebna za vzdrževanje javnega miru in reda.

Končno priporočam, naj današnji zbor sklene, da vztraja trdno na stališču V. L. S. in naj vabi v svojo sredo vse, ki so krščanskega in demokratičnega prepričanja. Škodljivec kmetu pa bi bil, kdor bi danes trgjal V. L. S.

Dr. Šimrak pozdravlja zbor v imenu katoliških Hrvatov. Nedavno se je v Sarajevu ustanovila J. D. S. za celo Jugoslavijo. Tudi V. L. S. mora prekoračiti meje Slovenije, da se razširi po celi Jugoslaviji. V. L. S. mora v Jugoslaviji zbrati vse, kar je krščanskega in demokratičnega. To je ljudsko in krščansko delo.

RESOLUCIJE.

Soglasno so bile sprejete naslednje resolucije:

1. V. L. S. zahteva spričo težkega položaja našega poljedelstva in živinoreje, da se cene kmetijskim pridelkom v vsej državi zenačijo.

2. Spričo popolnoma nedemokratičnega osnutka nove državne ustave poziva vodstvo V. L. S. svoje poslance, da v vsej zakonodaji uveljavijo demokratska načela.

3. Vodstvo V. L. S. zahteva, da se takoj skliče deželni zbor — kot posvetovalni in kontrolni organ.

Stranka sama naj v najkrajšem času skliče zbor svojih poslancev.

4. Vodstvo V. L. S. skleni:

Izvede naj se, v kolikor to že ni izvršeno, stanovsko politična organizacija za kmete, delavce ter rokodelce in obrtnike.

Osnujejo ali ožive naj se po vsem Slovenskem krajevne kmetijske zveze, ki se združijo v Jugoslovansko kmetijsko zvezo.

Enako naj se poleg delavske Jugoslovanske strokovne zveze osnuje Jugoslovanska obrtniška trgovska zveza.

Sklepi teh zvez so v vseh stanovsko-političnih vprašanjih za V. L. S. obvezni. Te stanovsko-politične organizacije naj dobe tudi svoja glasila ter svoja strokovna tajništva in pisarne.

5. Z ozirom na nekatere slučaje nasilstva proti delavcem, organiziranim v Jugoslovanski strokovni zvezi, izjavlja vodstvo V. L. S., da je stranka s svojim delavstvom solidarna. Svoje člane, ki so zastopniki stranke v vladi, poziva V. L. S., da dosežejo za delavce, ki se jim je zgodila krivica, popolno zadostitev. V nasprotnem slučaju naj izvajajo vse posledice. (Predlagal poslanec Gostinčar.)

6. Zastopniki V. L. S. v državnem veču naj v svrhu odprave militarizma stoji na Wilsonovem stališču, da se osnuje zveza narodov. (Prelat Kalan.)

7. V. L. S. zahteva, da se vsi slovenski kraji združijo v Jugoslaviji. Dokler se to ne zgodi, naj sedaj okupirane slovenske kraje zasedejo neinteresiirane države. (Poslanec Greč.)

8. Vodstvo V. L. S. naj deluje na to, da pridejo v višji šolski svet tudi zastopniki kmetov, krščanskega učiteljstva, delavcev in obrtnikov. (Nadučitelj Silvester, Ivan Gostinčar.)

9. Vodstvo V. L. S. zahteva, da se takoj podprizivajo vsa zavarovanja.

Cimpreja naj se izvede splošno ljudsko starostno zavarovanje.

Uvede naj se takoj bolniško, starostno in nezgodno socialno zavarovanje se

samo tovarniških, ampak tudi kmetijskih delavcev. (Župnik Finžgar, dr. Pogacnik, Gostinčar.)

10. Zastopniki V. L. S. naj podkazujejo vse korake, da se našim ujetnikom v Italiji izboljša položaj in da se čimprej vrnejo domov. (Lovšin.)

11. Vodstvo V. L. S. naroča, naj zastopniki stranke z vso silo delajo na to, da se pri ureditvi valute in vojnih posojil varujejo koristi zadružništva in malega človeka sploh. (Profesor Sušnik.)

Profesor Remec: Izredno me veseli soglasje, ki je vladalo na današnjem zborovanju. Boli me samo, da ni tu dr. Kreka, da bi lahko videl, kako dozoreva njegovo delo. Delamo v njegovem duhu, v duhu krščanskega demokratizma. Ta duh naj vodi našo stranko naprej, da bo še močnejša, kakor je bila kdajkoli poprej.

Zahvala francoskih gozbov ob slovesu.

Prebivalcem Ljubljane!

Francoski častniki, odposlani k inauguraciji francosko-slovenske organizacije, zapuščajo prelesto Vašo metropolo z obžalovanjem, — pa s srcem prekipecim ponosa in hvaležnosti.

Tako prijazno prizadevanje zasebnih in vojaških oblasti, sprejemni pozdravi, izraženi tako prisrčno v Vaših časopisih, vsi raznovrstni izrazi najnežnejše pozornosti, mnogoštevilne manifestacije, neprisiljene simpatije, navdušene aklamacije, ki so nepozabnega nam 16. februarja tekom prelestne matinee v ljubljanskem gledališču poveličevale Francijo, njeno armado in njena načela, — vsi ti številni dokazi odkritosrčnega prijateljstva so nas globoko ganili in pustili v našem srcu najbolj prijazni in živ spomin.

Že dolgo so Vas Francoski ljubili zaradi Vaše grenke usode, katero ste tako ponosno prenašali. Sedaj Vas pa ljubijo prisrčno, ker se čutila francoskega naroda vedno bolj nagibajo k onim, ki znajo vreti raz sebe jarem in uničiti triumf sile, grozodejstev in tlačanjenja.

Inauguracija francosko-slovenske organizacije je vpisala ta preveseli pojav najtesnejše zveze in ljubezni obeh narodov v knjigo zgodovine.

Francija in njena armada dobro vesta, da bijejo zanje srca Slovencev, in to dragoceno prepričanje bode najlepše plačilo za prestane napore. Hosana proste Slovenije ji bode olajšala prenašanje nepopisne bolesti.

Francija se Vam milo smehljaja stoječa v neskončni tugi grobov, kjer leže njeni junaki v slavi, pridobljeni med nepreglednimi razvalinami svoje domačije, — mučenica na duši in na telesu! Materinsko se približuje Vaši mladi domovini, prisrčno jo privije k sebi, kakor srčnoljubljeno dete, jo prime za roko in povede v prelestje boždnosti, kjer se zlaté poljane v miru in žarkem solncu zmagovito prostost!

Kapitan generalnega štaba francoske orientalske armade:

R. Vaulande.

Država SHS.

Posojilo države SHS.

Belgrad, 20. febr. (Lj. k. u.) Dopisni urad poroča: Ministrski svet je pooblastil finančnega ministra, da vzame začasno

posojilo na podlagi zakladnic v skupnem znesku 2.000.000 kron po 4 %. Zakladnice se bodo glasile na pol leta in se bodo izdale še letos.

Italijanski častniki v Mariboru.

Maribor, 20. febr. (Lj. k. u.) Včeraj se je pripeljala v Maribor delegacija italijanske misije na Dunaju, obstoječa iz kapitana, poročnika in šestih podčastnikov-karabinerjev. Namen te delegacije je neznan. Jutri se odpeljeta oba častnika v Ljubljano, da se predstavita Narodni vladi, nakar se vrnejo zopet nazaj. Delegacijo je sprejel in vodil po mestu mestni poveljnik podpolkovnik Zwirn. Pri obedu je imel podpolkovnik Zwirn kratek nagovor, v katerem je pozdravil častnika italijanske armade v imenu generala Maistra in častnikov mariborske posadke. Italijanski kapitan se je zahvalil v kratkih besedah za prisrčen sprejem po častnikih Jugoslavije, s katero želi živeti Italija v dobrih sosedskih razmerah.

Spor med Italijani in Jugoslavlani.

Zeneva, 20. febr. (Lj. k. u.) Jugoslovanska agentura javlja: »Matin« doznava iz Rima, da je italijanska vlada formalno odklonila, glede spornega vprašanja med Jugoslavlani in Italijani postopati na izreden način. Dopisnik lista meni, da je pet velesil odobrilo to postopanje Italije. »Temps« komentira vprašanje arbitraže in misli tako, kakor »Matin« ter dodaja, da ne bi kazalo, poslužiti se posebne metode, ker bi se moglo po tem o pristojnosti konference dvomiti, in sicer ne samo v spornih vprašanjih med zavezniki, marveč tudi med zavezniki in sovražniki. List »Paris Nidi« piše: V več primerih ne bo šlo za to, najti rešitev, ki bi bila primerna pravičnosti, temveč bo treba rešitev strankam vsiliti.

Srbski radikali v JDS.

Belgrad, 20. febr. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: V pogovoru s člani radikalne stranke okoli lista »Srpska Zora« smo doznali, da bo vsa skupina vstopila v organizacijo enotne demokratske stranke, ker ne želi, da bi kdo njeno mišljenje sodil napačno. Ker se program te stranke popolnoma sklada s programom nove stranke, bo tudi ta skupina v novi stranki sodelovala pri ojačenju naše enotne države in naše mlade svobode.

Regent Aleksander na francoskem bojišču.

Pariz, 20. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Prestolonaslednik-regent Aleksander je včeraj obiskal opustošena francoska ozemlja na bivšem vojnem pozorišču.

K nemškemu napadu na Velikovec.

Ljubljana, 20. febr. (Lj. k. u.) Nasproti depešam, ki jih je izdal dun. kor. urad dne 19. t. m. in ki se nanašajo na prelom premirja, ki so ga baje zagrešile jugoslovanske čete pri Velikovcu, ugotavlja ljubljanski dop. urad, da so glasom uradnih, od pristojnega mesta v Ljubljani dne 19. t. m. izdanih in po tukajšnjem kor. uradu objavljenih komunikacijev bili Nemci napadalci, in tedaj kršitelji premirja. To izhaja tudi iz dejstva, da so Jugoslavlani ujeli tri može, ki so ob napadu prekoračili demarkacijsko črto. Jugoslavlani s streljanjem niso napadali, temveč le odgovarali.

Celovec strda in pijančuje.

Maribor, 20. februarja. (Lj. k. u.) Po semkaj došlih poročilih vlada v zadnjem času v Celovcu veliko pomanjkanje živil. Minoli teden je mestna uprava radi pomanjkanja mesa bila primorana razdeliti poslednjo svojo zalogo, t. j. 4534 škatljice mesnih konzerv in 1000 škatljice sardin in te za 30.000 oseb. V mestnem zboru razpravljajo o tem prenehem vprašanju, ne morejo pa najti izhoda iz te krize. Kljub temu se pa v Celovcu pridno pijančuje. Očitvidci pripovedujejo, da se na celovških ulicah nikoli ni videlo toliko pijanih žensk, kot ravno sedaj.

Napad na Clemenceau-ja.

Pariz, 19. feb. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Clemenceauja je napadel neki Cotin, 23letni umetni mizar. Ob treh zjutraj je bilo stanje Clemenceauja ob lahkem povišanju temperature neizpremenjeno. Novine obsojajo napad in izražajo preverjenje, da bo ta napad le še povišal popularnost Clemenceaujevo.

Zeneva, 19. feb. (Lj. k. u.) Čehoslov. vaški tiskovni urad poroča: Blizu avtomobila, čakajočega pred stanovanjem Clemenceaujevem, sta se včeraj zjutraj postavila dva moža, ne da bi zbudila pozornost redarstva. V trontoku, ko je stopil Clemenceau na podnožnik avtomobila, je počilo več streljav, od katerih je eden prestrelil zimsko suknjo ministrskega predsednika in ga pogodil na rami. Da bi odstranili kroglo, so ga takoj operirali. Ona dva moža so aretirali.

Pariz, 20. febr. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poroča »Agence Havas«: Ob

resnično nerazumljivo, kako da srečavamo le slovenska, oziroma za silo pomembna krajevna imena. Če je bil Slovenec le redka prikazen in vrh tega še nestalen nomad-pastir, kako je potem mogoče, da je utisnil tem pokrajinam trajen pečat svoje lastne narodnosti? Nemci vendar niso dajali goram in krajem slovenskih imen, — kako si more potem Wutte to kričeče nasprotje drugače razjasniti, nego čisto naravno s tem, da prizna prvotno slovensko naselitev cele koroške dežele. Da je bila Koroška izključno slovenska dežela, sledi tudi iz dejstva, da viri imena Koroška in Korošec istovetijo s Slovenijo oz. s Slovincem: »Slavi qui dicuntur Carantani, in Slavina in partibus videlicet Carantaniae.«

Prazna bajka je dalje tudi trditve, da so Nemci s podjarmljenimi Slovenci bogve kako mlo in obzirno ravnali in zasedli le prazno zemljo, ki je bila brez gospodarja. Praksa nasilne razlastitve pri Nemcih ni nič novega, marveč so jo izvajali že napram našim starim Slovincem. Nešteto zgodovinskih virov nam priča, kako so Slovincem jemali njihovo zemljo in podeljvali slovenske posestnike, žene in otroke nemškimi grofom in nemškimi cerkvenim knezom, kot se danes daruje ubogo živinče. Zopet drugod čitamo, s kako brezobzirno strogostjo so od Slovencev iztirjevali razne davke in desetino, tako

da se je Slovenec rajši odpovedal lastnini in dal posestvo nemškemu velikašu, ker je bilo ugodnejše zanj, da je opravljal tlačanske posle sužnja kot pa živeti še naprej v tako bedni »samostojnosti«.

Solnograški nadškof Gebhard sam pripoveduje, da je dobil s tem načinom strogega iztirjevanja desetine mnogo slovenskih posestev v svojo last. Slavní učnjak in učitelj Karla Velikega Alkuin naravnost opozarja in svari, da ne smejo gledati toliko na desetino, kakor skrbeti za dušni blagor Slovencev. Vsakomur je tudi znano določilo staronemškega vojnega prava, da je vsa novoosvojena zemlja last kralja, ki razpolaga z njo popolnoma svobodno. Ako le-ti niso pognali po svetu vseh podjarmljenih Slovencev, je to iz golega stališča sebičnosti razumljivo, ker iz fiskalnih ozirov ni bilo priporočljivo, da bi bil kralj oropan lepih dohodkov, ki jih je smel pričakovati od novih podložnikov. Kje pa ostane potem tista enakopravnost, o kateri govoriči Wutte, ki si pa v isti sapi samemu sebi nasprotuje, ko priznava, da so privandraní Nemci uživali mnogo ugodnosti in predprave od strani nemških vlastelinov!

Nič bolje kot kmetu se ni godilo koroškemu slovenskemu plemiču. Zatrli in iztrebili so ga s korenino, tako da od časa nemškega nadvladja dalje ne dobimo več sledu o kakem samostojnem in vpliv-

nejšem slovenskem plemstvu. Če vedo Nemci kaj več o tem, potem prosimo, da pridejo kar na dan s konkretnimi podatki. Saj sami priznavajo, da od leta 828. naprej ni vladal na Koroškem noben slovenski knez.

Mesto slovenski bi jaz rekel slovenski, ker vemo, da je češki kralj Otakar II., ki je po Šponheimovcu Ulriku podedoval Koroško in njej pridruženo Kranjsko in dele Štajerske, bil tudi Slovan in še celo jako zaveden, da je skušal postaviti od Krkonosov do Adrije trden slovenski zid proti nemškemu pritisku na vzhod. Ko je namreč leta 1278. prišlo do odločilnega boja med njim in habsburškim Rudolфом, takrat je opozarjal Čeh Otakar Poljake na nenasično nemško pohlepnost, ki preži, da požre tudi njihovo deželo, če propade enkrat Češka: insatiabiles Theutonicorum hiatus se liberius expanderent et manus improbas facilius usque in ipsam Poloniam extenderent ipsorum noxii appetitus, Sumus enim vobis et terris vestris firmum secure tuicionis preurbium. Otakarja je pregnal iz Koroške pohlep in surova sila Rudolfa Habsburškega, a je s češkimi Luksemburžani kljub temu — četudi zopet le mimogrede — bil koroški vojvodski prestol zaseden še enkrat s slovenskim knezom.

(Dalje.)

dveh zjutraj je Clemenceau prav mirno spal. Njegova okolica smatra njegovo stanje zelo pomirjalno. Profesor Vuffier je navzelo v sobi ranjenca, da mu ob prvi priliki pride na pomoč.

Pariz, 19. febr. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Atentatorja Cotina so takoj po atentatu zadržali. On je Francoz in se priznava za anarhista. Izjavil je, da prevzame vso odgovornost za atentat, ki ga je izvršil z namenom, da odstrani moža, ki je pripravil novo vojno. Cotin je rekel: »Anarhist sem, toda prijatelj ljudi, ne izvemši Nemcev, prijatelj bratstva. Pred šestimi meseci se mi je porodila misel, usmrtiti Clemenceauja, ki ga smatram za največjega sovražnika človeštva. Šele pred nekoliko dnevi sem se odločil, izvršiti svoj načrt.«

Kaj zahtevajo Jugoslovani.

Lugano, 20. feb. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča:

Zahteve, ki so jih predložili jugoslovanski zastopniki včeraj na pariški konferenci, označuje italijansko časopisje kot nad vse pričakovane nezmerne in za vsako razpravo nesposobne. Kakor se more brez pretiravanja trditi, vzbujajo po vsej Italiji ogorčenje.

Po jugoslovanskih zahtevah bi ostala stara italijansko-avstrijska meja tudi nova meja med Italijo in Jugoslavijo. Ves Kras, Gorica, Trst, Istra in Dalmacija, torej vse ozemlje, ki ga zahteva Italija zase, bi pripadalo Jugoslovanom.

»Secolo« pravi v svoji ogorčenosti: Ta program je v Parizu zastopal isti Trumbić, ki je lani v Rimu sklenil italijansko-jugoslovansko zvezo.

»Corriere della Sera« si niti ne drzne sporočiti svojim čitateljem jugoslovanske zahteve v svojih podrobnostih in očitno Jugoslovanom požrelost po zemlji, brezmejno pohotnost in politično nezrelost. Jugoslovanski predlog, da poravna sporna vprašanja med Italijo in Jugoslovani Wilson, je očitno poizkus, da se izognejo londonski pogodbi. Italijansko časopisje hvali Sonnina, da je odklonil jugoslovanski predlog.

Razna poročila.

Praga pred lakoto.

Praga, 20. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V večernejši seji upravnega sveta mesta Prage so ugotovili, da bodo izhajali z zalogami moke za prodajalnice samo še do jutri. Zaloge moke za pekarnice bodo zadostovale komaj za tri dni. Z zalogami krompirja bodo izhajali največjemu do 5. marca t. l.

Poljske zahteve.

Lugano, 18. feb. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Dopisnik »Secola« je imel pogovor s Plisudskim, diktatorjem poljskim. Ta mu je izjavil, da je odločen, odpustiti vojske na Poznansko. Poljaki zahtevajo vso Galicijo in skupno mejo z Romunijo, da bodo imeli dohod k Črnemu morju. Kar se tiče Gdanskega, je to mesto prirodna luka Poljske, in Poljska kratkoročno zahteva njeno posest.

Ententa in priključitev Nemške Avstrije k Nemčiji.

Pariz, 20. feb. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Za temelj izjave Pichonove o priključitvi Nemške Avstrije k Nemčiji je stališče, ki ga je v tem vprašanju zavzela mirovna konferenca. Odločitev o tem je bila samo odložena in pride po povratku Wilsonovem zopet na dnevni red.

Pruski princ dela revolucijo.

Monako, 19. feb. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Med današnjo popoldansko sejo kongresa delavskih in vojaških svetov je prišlo pred poslopjem deželne zbornice odposlanstvo oboroženih mornarjev, ki so izjavili, da morajo vsled povelja zasesti poslopje. Malo po tem so došli tudi pionirji, med katerimi so bili častniški aspirantje, vojniki in častniki v uniformi. Polizkušali so vdreti v poslopje deželne zbornice in so zagnali nekaj ročnih granat. Straža v poslopiju je streljala in ranila dve osebi. Kakor se razvija iz poročil, ki so bila podana v zbornici, so zasedli tudi kolodvor, brzojavni urad, mestno poveljništvo in redarsko ravnateljstvo in zaprli mestnega poveljnika Dürra, kakor tudi policijskega ravnatelja Steinmerja. Popoldne pa se je posrečilo oteti zasedena poslopja in osvoboditi zaprte,

med njimi tudi tajnika ministrskega predsednika. Ta je poročal v konferenci vojaških in delavskih svetov o dogodkih in da je podal presenetljivo poročilo, da je princ Joachim Pruski, ki je bival z imenom grof Merz v hotelu »Bayrischer Hof«, v zvezi s temi dogodki in da so ga zaradi tega prišli in ga zaprli v hotelu »Bayrischer Hof«. Preiskavo so poverili posebni komisiji.

Budimpešta, 20. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Uradni list objavlja naredbo ogrske ljudske republike o provizorni omejitvi plačilnega prometa. Glasom te naredbe je do nadaljnjega odredbe prepovedano, uvažati bankovce avstro-ogrške banke, predkazati kronske vsote na Ogrsko in take predkazne efektirati. V obmejnem prometu se smejo uvažati vsote, ki ne presegajo 500 kron.

Budimpešta, 20. febr. (Lj. k. u.) Ogrski kor. urad poroča iz Arada: Pri Nagy Halmagyju so se začeli težki boji z Rumuni. Na obeh straneh sedeljuje artilerija. Naše čete so pregnale rumunske tolpe.

Politične novice.

+ Načrt Jugoslavije. Koroski Slovenec nam piše: Na izložbeni deski Jugoslovanske tiskarne se nahaja načrt Jugoslavije, ki ga je dalo izdelati društvo »Dr. Jani Krek« v Genovi. Načrt zasluži klasifikacijo »prav dober«. Kajti na prvi pogled se že vsakemu poštenemu in odkritosrčnemu Jugoslovanu razveseli in razširi srce, če si le količkolik zna predstavljati krasno lego tega ozemlja, ki je naša, od narave tako bogato obdarovana domovina. Pogled na ta načrt vzbuja in utrjuje nemalo naš narodni ponos; a v še večji meri podžiga nam vsestransko požrtvovalno delovanje za to našo biserno državo. Vsled naravne lege in dejanskih narodnih razmer, se nam zdi tudi vsako preracetanje in prerakanje v državni pripadnosti prebivalstva tega ozemlja v ožgled zmagovalnih demokratičnih načel našega časa nepotrebno, brezuspešno, kvečjemu formalnega pomena. Nič manj in nič bolj pojmljiva se nam kaže tudi italijanska grobežljivost po teh naših pokrajinah, katero hoče pač italijanski imperializem doseči na ta način, kakor je dosegel v pravljici jež svoje gospodarstvo v lisicjem brlogu. Trdno smo torej prepričani, da se našemu jugozapadnemu sosedu vkljub vsem njegovim spletkam ne bo posrečilo njegovo svetovnemu miru nevarno prizadevanje, utihotapiti tlečo gobo v Pariz in napraviti iz Primorske pokrajine skladišče za smodnik. Glede severne meje Jugoslavije bi pripomnili, da zahteva naš gospodarstveni položaj in interes črto: Weissenstein-Afriz (Kobrec) Wöllaner—Noek—štajerska deželna meja. In to v glavnem zaradi potrebnih nam pašnikov, katerih južni, bolj skaloviti in le gozdnemu gospodarstvu pripravi del koroske dežele nima v potrebi meri. Teh pašnikov so se n. pr. med svetovno vojsko posluževali celo kmetje iz ziske doline. Pripomnimo končno še, da je v industrijskih podjetjih Radenthein in Hüttenberg investiran kapital ententnih sil. Upoštevajoč te okoliščine bo načrt Jugoslavije ne le »prav dober«, ampak »odličan«.

+ Političnim preganjanjem! Začasnemu odboru političnih preganjenecv dolhajo neprenehoma poročila sotrpnikov, iz katerih pa ni razvidno, ali so prijavi svoje odškodninske zahteve ali ne. Naj torej vsi tisti, ki žele, da jih začasni odbor izpolni odškodninske pole, naznanijo natančno svoje ime in bivališče, poklic, pri katerem sodišču so bili obtoženi ali obsojeni, oziroma kje so bili internirani ali konfinirani, če so bili v zaporu, in od katerega do katerega dne, koliko izdatkov so imeli, kateri dobiček jim je vsled preganjanja izpadel, ali so vsled preganjanja trpeli na zdravju in koliko so izdali za zdravljenje, koliko zahtevajo odškodnine za slučaj, da so trajno zboleli, na koliko cenijo s tem provzročene lastne muke in muke svojih dragih, naposled (za uradnike in učitelje) škodo, ki jim je nastala vsled premestitve, vpokojitve, preteriranja, ustavljenega plače, disciplinarne kazni itd. Razen tega naj tudi izrecno izjavijo, da so zadovoljni, da jim začasni odbor izpolni njihove pole in veljavno zanje signira. Sicer se na pomanjkljive prijave ne more ozirati in se take mečejo v koš. Preganjanci naj pa hite s svojimi tožadnimi naročili, ker je za prijavo le še malo časa. — Začasni odbor naznanja dalje, da se sprejema člane, ki morajo biti samo bivši politični preganjanci, in opozarja vse prizadete, naj se polnoštevilno prijavijo, ker le v krepki organizaciji je poročstvo, da se dosežejo opravičene naše zahteve. Članarina se bo določila na ustanovnem obnem zboru, ki se bo vršil začetkom meseca marca. — Vse narodno čuteče občinstvo se pa naproša, da podpira moralno in z denarnimi prispevki težnje političnih preganjenecv, katerih je toliko prišlo ob zdravje, zaslužek in celo ob življenje. Bla-

gohotni prispevki naj se pošiljajo na naslov začasnega odbora za politične preganjance, Dunajska cesta št. 31.

+ »Non expedit« se končoveljavno odpravi, kakor poroča »Giornale d'Italia«. S tem bo odpadla zadnja ovira za katoliško politično gibanje na italijanskem. Posledica bo, da se takoj ustanovi katoliška ljudska stranka. Spričo tega dejstva se pripravljajo ostale politične stranke, da primerno izpreme svoje programe.

+ Konec »Srpskih Novin«. 15. feb. 1919 je izšla zadnja številka uradnega lista kraljevine Srbije — »Srpskih Novin«. Njih mesto je prevzel novi uradni list »Službene Novine« Kraljevstva SHS. — V zgovorini »Srpskih Novin« se zrcali velik del srbske politične in kulturne zgodovine, ki nam je postala v tej dobi bližja nego vsaka druga, razen lastne. Zato ne bo odveč, ako navedemo tu glavne postaje bivšega srbskega uradnega lista. »Srpske Novine« so začele izhajati 14. marca leta 1791. pod naslovom »Serbskija posvedenija novina«. Kmalu nato so jim skrajšali ime na »Serbskija Novina«. Toda že leta 1792. je list nehal izhajati. Kasneje se je na Dunaju ustanovil list »Slaveno-serbskija Vjedomosti«, ki je ugasnil leta 1794. Šele dvajset let pozneje je začel zopet na Dunaju izhajati list pod naslovom »Novine Serbske iz carstvujuščega grada Vijece«, ki ga je ustanovil Dimitrije Davidović. Ta list je imel 1813. leta 350 naročnikov, naslednje leto pa 450. Davidović ga je urejeval do leta 1822., ko je list nehal izhajati. L. 1817. ga je bil nekaj časa v uredništvu nadomestoval Vuk Karadžić. V Srbiji je imel ta list leta 1814. vsega skupaj 5 naročnikov — vsi v Belgradu. V Črnigori je bil 1 naročnik — Petar I. Petrović Njegoš. Največ naročnikov je bilo v Pešti: 14. Od l. 1815. je bil list »glavni forum tedanje srbske književnosti«, zato je bila velika izguba, ko je ugasnil. Ko je leta 1830. Srbija dobila pravico za snovanje tiskarn, se je začel Davidović zopet prizadevati za izdajanje lista, čemur se je pa sprva upiral knez Miloš. Leta 1834. je izšla v Belgradu prva številka lista pod imenom »Novine Srbske«. Odtodaj je izhajal list neprestano do 15. t. m. kot državno uradno glasilo brez velikih izprememb. Leta 1914. se je za časa vojske preselil v Niš, kasneje pa je sledil srbskemu narodu v izgnanstvo — na Krf, kjer je izhajal od aprila 1916 do 13. novembra 1918., ko se je povrnil nazaj v Belgrad.

+ Reški Italijani pri Wilsonu. Te dni se je predstavila Wilsonu v Parizu deputacija reškega italijanskega narodnega sveta, sestavljena iz predsednika dr. Grosića, župana dr. Vio, bivšega poslanca Andreja Osojinak in magistratnega adjunkta dr. Antonija. Deputacija je seveda Wilsonu izrazila željo, naj Reka ostane italijanska, kamor po narodnosti in zgodovini edino spada. Po njenih žilah teče dobra italijanska kri, so rekli. (V resnici pa niti te štirilanske deputacije niso mogli sestaviti drugače, nego napol latinsko, napol slovansko!) Kakor poročajo svojemur listu, jih je Wilson poslušal z živo in trajno pozornostjo ter veliko simpatijo. Tudi pariško časopisje da je razpravljalo o reškem vprašanju zelo stvarno. »Tako padajo polagoma mnogoštevilne laži, ki so jih raztrosili Jugoslovani.« Tako poroča iz Pariza reški »Giornale«.

+ Nemška vsiljivost. Nemški avstrijski urad za notranje stvari je poslal občini št. Andraž v Slovenskih Goricah abecedni seznam vseh občin Nemške Avstrije. V tem seznamu so označene vse občine v Slovenskih Goricah, v ptujskem okraju in druge. V uvodniku se pozivljajo vsi, posebno župani, da sodelujejo pri volitvah za Nemško Avstrijo. — Nemci še niso prišli k pamet!

Dnevne novice.

— Ureditev učiteljskih prejemkov. Uradni list deželne vlade za Slovenijo prinaša v 52. številki z dne 20. februarja l. 1919. naredbo celokupne deželne vlade za Slovenijo o začasni ureditvi službenih prejemkov in pokojnin učiteljev in učiteljic na javnih ljudskih in meščanskih šolah, zavodih za gluho-nemce in za slepce in na otroških vrtcih, nadalje o začasni ureditvi preskrbnih učiteljskih vdov in sirot na ozemlju deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani. Ker je ta naredba v veljavni za vse učiteljsko osebje na ljudskih in meščanskih šolah, tako za prosvetno kakor za duhovniško, je pričakovati velikega zanimanja zanjo. Iz tega razloga je izšla 52. številka uradnega lista v večji nakladi nego sicer, tako da jo lahko dobe tudi nenaročniki. Izvod stane pri upravnistvu v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16, 20 vinarjev, po pošti 23 vinarjev.

— Tudi brzojavke vredna vest. Ljubljanski dopisni urad ima to prednost, da nas poleg najboljših senzacijskih poročil vedno tudi najnovejše in najaktualnejše dogodke širom sveta. Dokaz temu naslednja brzojavka:

»Maribor, 20. februarja. (Lj. k. u.) Ko se je v jeseni leta 1905. mudil francoski

cesar Napoleon na svojem potovanju skozi slovenske dežele tudi nekaj časa v Mariboru, je bil nastanjen v hotelu »Lamm« na Koroški cesti št. 18. Sedanjí lastnik nekdanjega hotela »Lamm« še sedaj hran kot dragocen spomin, priprost divan, na katerem je počival veliki Napoleon, na katerega mi Jugoslovani še sedaj hranimo hvaležen spomin.«

Ta aktualna, sveža in splošno zanimiva vest bo vzbudila po celi Jugoslaviji orkan pohvale za vrli dopisni urad ter vihar navdušenja za njegov 114 let stan divan.

— Zahvala. Podpisano poveljstvo se v svojem in v imenu podrejenega vojaštva najtopleje zahvaljuje za 1500 kron vse-skozi krasnega perila, ki ga je damski komité za zbiranje perila v Ljubljani z veliko marljivostjo nabiral in ga polnil braniteljem predora v Področici. Komité nam je izkazal s tem darom v nujnem času veliko dobroto, ker nam je občutno primanjkovalo perila in se že izza časa bojev v predoru nismo mogli do dobra izčistiti. Istotako izražamo hvaležnost vsem cenjenim darovalcem perila, ki so podpirali uspešno in hvalevredno delo. — Poveljništvo obrambnega oddelka Področici.

— Avancement računskih častnikov v Sloveniji se ni izvršil tako — kakor nam poročajo — kot bi bilo pričakovati na podlagi službenih let in delovanja. Računski častniki so bili enostavno prezrti, medtem ko so bili povisani drugi, ki niso bili še na vrsti. Naj se ta krivica popravi!

— Naša lesna kupčija in družba »Sava«. Na tozadevno našo notico v »Slovenec« od dne 11. februarja nas prosi družba »Sava«, priobčiti naslednje pojasnilo: Lesna trgovska in industrijska družba »Sava« se ne snuje šele, temveč se je osnovala že novembra 1918 po inicijativi trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani, ki je videla edino-le v tesni organizaciji slovenskih lesnih trgovcev in industrijalcev uspešno sredstvo zoper italijanske lesne veletržce, ki so doslej glavni dobiček od slovenske lesne produkcije odnašali iz dežele. Družba je torej direktno osnovana v namen, izločiti pri nas laške prekupce, pa tudi židovske ter osnovati neposredni eksport in ohraniti ves zaslužek našemu gospodarstvu ter kolikor najbolj mogoče čisti vrednost našega glavnega plačilnega sredstva, to je lesa, in s tem pripomoči k izboljšanju naše valute. Družba je osnovana na čisto demokratični in nekapitalistični podlagi; pristop je prost vsakemu slovenskemu lesnemu trgovcu in industrijalcu. Družba se je prvotno osnovala s sedmimi družabniki, sedaj pa je obvezno priglase-nih še nadaljnjih 16 družabnikov ter se še vedno iz nova priglaseja, ki se takoj po novem obnem zboru, ki se v kratkem izvrši, vpišejo v trgovski register. Družbo »Sava« vodi upravni svet, oziroma njegov osemčlanski izvršilni odbor. G. Reschitz je samo eden poslovođij. Bil je svoj čas prokurist tvrde Grassi; s to tvrdko pa nima nobenega drugega stika, kakor da ima še končne obračune s tvrdko Grassi, ki je bila kot tuja tvrdka že za časa avstr. vlade postavljena pod nadzorstvo. Najboljši dokaz, da je družba tako z gospodarskega, kakor z narodnega stališča na svojem meatu in neobhodno potrebna, je pa ta, da čujemo, da italijanski časopis »Secolo« že strastno napada družbo in ji očitno namen, ugonobiti laško prekupstvo. Tudi tržaški prekupci, ki so imeli doslej veliko večino naše lesne trgovine v svojih rokah, so do skrajnosti vznemirjeni vsled osnove te za slovensko lesno gospodarstvo neogibno potrebne organizacije. Merodajni naši vladni faktorji so temeljito in podrobno informirani o ciljih, namenih in delovanju družbe »Sava« ter jim je podoben vpogled v družbeno poslovanje vsak čas prost.

— Pošiljanje pisem v Ameriko. Gosp. Albin Kunc v Baslu, Švica, Centralbahnstrasse 21, nas prosi objaviti: V pokritje poštnine za vsako pismo, določeno v Ameriko, treba odslej poslati mesto tri krona znesek pet kron in sicer ne več naravnost v Švico, ampak po poštni nakaznici na ljubljansko kreditno banko na račun g. Albin Kunc v Baslu. Pismo samo, naj se pošlje navadnim potom na gornji naslov ter mu priloži poštno potrdilo v poslanem znesku petih kron.

— Samoumor renegata. Maribor, dne 20. febr. (Lj. k. u.) V št. Lenartu v Labudski dolini je ponoči od 5. na 6. febr. izvršil samoumor tamkajšnji okrajni sodnik dr. Jožef Meschitz. Služboval je tudi v slovenskih krajih Koroske in Štajerske. Rodom Velikovčan, je bil samomorilec velik narodni odpadnik in strupen sovražnik Slovencev. Tega svojega mišljenja v uradu ni mogel zatajiti.

— Versko-znanstvena predavanja za akademike so začeli prirejati na bogoslovni fakulteti dunajski vseučilišča. Kot prvi je predaval prof. dr. Swoboda o »Veri in kulturnem življenju«.

— Ponarejanje 2 kronskih bankovcev so prišli na sled na Dunaju.

— Dunajskim Jugoslovanom nudi slovenska družina v VIII. okr. Florianigasse

št. 60, vrata 12, izborna, obilno domače kosilo oziroma večerjo za zmerno ceno.

— Na Ovišah bo 26. februarja ob pol 12. uri sodalni sestanek okoliških duhovnikov.

— Za cestarje. V področju dež. vlade za Slovenijo je popolniti nastopne službe: a) tri mesta cestnih mojstrov, in sicer dva v stavbnem okraju kranjskem s sedežem na Jesenicah in Trzinu in eno v stavbnem okraju celjskem s sedežem v Celju; b) dve mesti rečnih mojstrov, in sicer pri Savinji s sedežem v Celju in pri Dravi s sedežem v Ptuj; c) prejemniki, določeni po zakonih z dne 23. jan. 1914, št. 15 in 16, z dne 23. sept. 1908, d. z. št. 204 in 26. dec. 1899, d. z. št. 255 in po min. naredbi z dne 24. sept. 1908, d. z. št. 234, glasom katerih znaša temeljna plača 900 K pri podčastnikih, ki so služili pri vojakih več kot 3 leta 980, oziroma 1000 K, nadalje z aktivitetno doklado, ki znaša 30 osnovne plače, letnim pavšalom za službeno obliko v znesku 160 kron, in obhodninskim pavšalom v znesku 100 K za mirimeter na leto. Za čas veljavnosti naredbe o draginskih prispevkih se izplačujejo draginske doklade po določenih navedbah z dne 11. sept. 1918, d. z. št. 333 in 15% povisek obhodninskega pavšala. Svojerodno pisane in pravilno kolkovane prošnje za ta mesta je vložiti pri stavbnem uradu deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani (Bleweisova cesta 13) do dne 31. marca 1919. — Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: 1. Rojstni (krstni) in domovinski list, 2. vojaški certifikat ali kak drug dokument o vojaški službi prosilčev, 3. uradno zdravniško spričevalo o telesni sposobnosti za to službo, 4. spričevalo o navedenosti, 5. dokazilo, da je prosilec vešč slovenščine v besedi in pisavi, da zna risati, v kolikor je to za stavbnega mojstra potrebno in pri prošnjah za službo ročnega mojstra tudi, da je izvežban čolnovodja. Mesto se podeli najprej za leto dni provizorno, potem pa ob zadovoljivem službovanju in po izvršenem izpitu, ki ga je napraviti najpozneje tekom treh let definitivno. Podčastniki — certifikatisti, ki so si pridobili certifikat v smislu zakona z dne 19. aprila 1872, d. z. št. 70, dalje prosilci, ki doprinejo dokaz o izvršeni praksi stavbnega mojstra in o izučenju zidarske obrti ter vojni invalidi, če so sicer sposobni za tako službo in če ustrezajo vsem pogojem za zaproseno službo, imajo prednost pri podelitvi izpraznjenih mest. Izurjenost v kolesarstvu je neobhodno potrebna. Za vložene prošnje za ta mesta je v smislu predložitih zahtev izpopolniti. V ostalem si pa deželna vlada pridržuje proste roke glede podelitve služb. — V področju deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani je popolniti 18 mest cestarjev na državnih cestah, in sicer 6 v stavbnem okraju celjskem, 6 v kranjskem, 1 v ljubljanskem, 2 v novomeškem in 3 v slovenjegraškem z mesečno mezo 60 K, pravico do 8 štiriletnic po 6 PKP in nagrado za službeno stanovanje v letnem znesku 100 K za one, ki niso nastanjeni v erarični cestarski hiši. Za čas veljavnosti naredbe o draginskih dokladah se izplačujejo le-te po določenih navedbah z dne 11. septembra 1918, d. z. št. 333. Pravilno kolkovane prošnje za ta mesta je vložiti pri stavbnem uradu deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani (Bleweisova cesta 13) ali pa pri vodstvu dotičnega stavbnega okraja do dne 31. marca 1919. Prošnji je treba priložiti: 1. Rojstni (krstni) in domovinski list; 2. dokument o izvršeni vojaški službi; 3. uradno zdravniško spričevalo o telesni sposobnosti za cestarsko službo; 4. spričevalo o navedenosti; 5. dokazilo, da je prosilec vešč slovenščine v besedi in pisavi. Mesto se podeli definitivno po enoletnem zadovoljivem službovanju, onim pa, ki so v cestarskih poslih že izvežbani, takoj z imenovanjem. Prosilci, izurjeni v kakšni stavbni obrti, nadalje oni, ki so bili že pri vzdrževanju cest kot stalni delavci zaposleni, in vojni invalidi, ki so sicer sposobni za tako službo, imajo prednost pri podelitvi izpraznjenih mest. V ostalem si pa deželna vlada pridržuje proste roke glede podelitve služb.

— Zenačenje davkov v Sloveniji. Davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin je obstojal na Kranjskem že doselej, pravtako tudi na Koroškem, če prav v nekoliko drugačni obliki, ne pa na Štajerskem. Ta davščina se raztegne s posebno naredbo deželne vlade na vse ozemlje Slovenije. Da bodo davki razdeljeni na vse ozemlje Slovenije enakomerno, je naročila deželna vlada deželnemu finančnemu ravnateljstvu, da sestavi primerjalno tabelo doklad v raznih delih Slovenije.

— Komisija za terjatve proti bivšemu erarju. Deželna vlada je odobrila načrt naredbe o ustanovitvi komisije za terjatve proti bivšemu erarju in proti novim državam na ozemlju nekdanje Avstro-Ogrske. V delokrog te komisije spadajo vse terjatve proti imenovanim dolžnikom, naj si izvirajo iz kakršnegakoli zasebno- ali javnopravnega naslova. Komisija bo take terjatve zbirala in delovala na to, da se izplačajo; interesentom bo dajala nasvete

in jim pomagala tudi sicer, da pridejo do svojih pravic. Med terjatve proti bivšemu erarju spadajo tudi zahteve političnih preganjancev in odškodnine za rente, izvirajoče iz naslova vojaških hrabrostnih svetlinj, ki jih je podelila bivša monarhija. — Podpore vojakom, ki so odpustili iz vojaške službe. Ob odhodu iz vojaške službe je marsikak vojak popolnoma brez sredstev, če je iz zabeđenega ozemlja, tudi nima nikamor iti. Da se pomaga takim vojakom za prvo silo, dokler ne dobe primernega dela, se jim bodo ob odpustu iz vojaške službe izplačevali pri pristojnih vojaških oddelkih prispevki za preživljanje vsaj za en teden.

— Trafike. Trafike na splošno še niso razpisane. Zato naj vojni slepci, invalidi in svoji padli, ki mislijo prositi za trafike, ne vlagajo že sedaj svojih prošelj. Razpis posameznih trafik po celi Sloveniji bo objavljen v časopisih. Tedaj bodo razglašeni tudi vsi pogoji in navodila za sestavo prošelj. Takrat bo šele pravi čas za vlaganje.

Ljubljanske novice.

Lj. Ravnatelj Slovenije trgovske šole v Ljubljani je bil v kuratoriji seji te šole dne 18. t. m. imenovan Josip Gogala.

Lj. Opezarjamo vse prijatelje poštene zabave na velenaninivo burko »Pri belem konjičku«, ki jo danes zvečer ob pol osmi uri uprizori v Ljudskem domu Sentjakobsko prosvetno društvo. Čisti dobiček je namenjen v dobrodelne namene. Obenem se pripominja, da se igra ne bo več ponovila.

Lj. Spored drugega simfoničnega koncerta vojaške godbe iz Maribora v nedeljo dne 23. t. m. pod vodstvom kapelnika Ferdo Herzoga obsega sledeče skladbe: 1. E. Beran: Dve legendi. (F-dur, As-dur.) Dirigent skladatelj E. Beran. 2. Massenet: Scenes Pittoresques. Suita. I. Marche. II. Air de Ballet. III. Angelus. IV. Fete Boheme. 3. Pešta Jan: Jugoslavija. Koncertna uvertura, posvečena generalu Maistru. Dirigent skladatelj Pešta Jan. — Odmor. — 4. Liszt: Klavirski koncert v Es-duru s spremljevanjem orkestra. Klavir svira kapelnik g. Brezovšek. 5. Čajkovskij: 1812. Overture solenne, op. 49, za veliki orkester.

Lj. Simfonični koncert vojaške godbe iz Maribora obetala vzvišeno lepega užitka. V Ljubljani popolnega orkestra v simfoničnem koncertu že dolgo nismo slišali. Veselimo se koncertov tembolj, ker je orkester naš slovenski, jugoslovanski; plod smotrane vsesestranskega stremeljenja našega mojstra, generala Majstra, ponosa cele Slovenije. Za koncerta se kaže v Ljubljani veliko zanimanje, vstopnice se pridno prodajajo; upamo, da bosta oba koncerta izvrstno obiskana. Priporočamo občinstvu, naj si vstopnice pravčasno v predprodaji preiskrbi. Zares zanimiv spored bo vsakomur ugajal. Posebno še opozarjamo na dve novi izvirni skladbi: 1. Emila Berana, glasbenika v Mariboru, »Dve legendi« v F-duru in v As-duru in 2. Jana Pešte veliko koncertno ouverturo »Jugoslavija«, ki je generalu Maistru posvečena. Oba skladatelja bodega svoji skladbi osebno dirigirala. V drugem koncertu bo prezanimivo izvajanje efektnega blestečega Lisztovega koncerta v Es-duru ob spremljevanju celotnega orkestra. Klavir bo igral pianist kapelnik Brezovšek. Godba dospe že v potek v Ljubljano. Vsem dobrodošli!

Lj. Rukavina — ravnatelj narodnega gledališča. Iz gledališke pisarne: V seji konzorcija slov. narodnega gledališča dne 31. januarja 1919 je bil že vsem priljubljeni šef opere g. F. Rukavina soglasno izvoljen za ravnatelja slov. narodnega gledališča v Ljubljani. S svojim imenovanjem je prevzel vso odgovornost in naj se v vseh vprašanjih obrača izključno na njega. — Z istim dnem je tudi odstopil dolgoletni intendant slov. narodnega gledališča v Ljubljani, g. Fran Govekar.

Lj. Zveza škontistov sklicuje v nedeljo, 23. februarja 1919, ob 10. uri dopoldne zelo važen sestanek pri »Novem svetu«.

Lj. Slov. trg. potniki se vabijo v nedeljo, dne 23. t. m. ob 10. uri dopoldne na prijateljski sestanek v gostilniških prostorih hotela »Union«.

Najnovejše.

NEMCI IZZIVAJO.

Maribor, 20. februarja. (Lj. k. u.) V Cmurku praznujejo Nemci svoj »Siegesfeier« vsled izida nemško-avstrijskih volitev. Izobesili so frankfurtske. Še večer so se na postaji obnašali izzivajoč proti našemu vojaštvu. Sploh skušajo Nemci v tem kraju in drugod preprečiti našo varnostno-službo tudi na drug način. Tam, kjer je poveljnik nevtralne straže Nemeč, razpisuje nagrado 1000 kron za glavo vsakega slovenskega orožnika.

ŠE ENA ŽRTEV MARIBORSKIH DOGODKOV.

Maribor, 20. februarja. (Lj. k. u.) Kot enajsta žrtev krvavih dogodkov izza 27. januarja je včeraj tu na operaciji umrl ključavničar južne železnice, Konrad Häubel. Pogreb bo iz neznanih vzrokov šele v soboto dne 22. t. m.

MADŽARSKE TOLPE OB NAŠI MEJI.

Maribor, 20. februarja. (Lj. k. u.) Na ogrski meji pri Radencih je danes zjutraj skušal oddelek 40 do 50 Madžarov preoračiti Muro. Naša straža jih je z naporom razpršila. Na ogrski meji sploh, posebno pa v bližini obmejnih Radenc se zadnje dni opetovano vrše slični pojavi. Madžari blizu Radenc zahajajo v neko izpostavljeno gostilno, kjer se živinsko napijejo in v takem stanju streljajo in nadlegujejo naše straže.

ODGOVOR MIROVNEGA POSVETA AVSTRIJI.

Basel, 20. feb. (Lj. k. u.) Čehoslovski tiskovni urad poroča: Po informacijah iz diplomatskih krogov, je prejela avstrijska delegacija v Parizu v bistvu nastopni odgovor: Načeloma se pomoč zagotavlja pod nastopnimi pogoji: 1. Nobenega dovršenega dejstva v vprašanju priklonitve. 2. Miren sporazum in gospodarski dogovori s slovenskimi državami. 3. V primeru priklonitve vojaškega jamstva, da se Avstrija ne spoji v popolno državno celoto z Nemčijo in eventualno nevtralizacijo.

NOVI BOJI V BERLINU.

Berlin, 20. feb. (Lj. k. u.) Čehoslovski urad javlja: Iz Elberfelda se poroča: Danes ob 3. uri zjutraj so po hudih bojih s Spartakovi zasedle vladne čete kolodvor. Z železniških prehodov streljajo na ceste. Doslej so bili trije mrtvi in 17 ranjenih. Streljanje traja dalje in se žrtve množijo. Spartakovi so ustavili »Bergische Märkische Zeitung« in »Generalanzeiger«. Trgovine so po večini zaprte.

UKRAJINCI OBSTRELJUJEJO LVOV.

Haag, 20. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad javlja: Iz Krakova se poroča, da Ukrajinci obstreljujejo Lvov s topovi. 3000 oseb je baje ranjenih. Bolnišnice v raznih mestih vzhodne Galicije so porušene. Čez 10.000 ljudi je brez strehe.

AMERIKSI DELAVCI PROTI REVO-LUCIJI.

Amsterdam, 20. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad javlja: Po brezličnem poročilu iz New Yorka je ameriška delavska zveza izdala na delavce poziv, da nastopajo proti revolucionarnemu rovarstvu, ker tako početje samo škoduje delavstvu.

NAPAD NA CLEMENCEAUJA.

Berlin, 20. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad javlja: »Lokalanzeiger« poroča iz Haaga: Po vestih iz Pariza je bil Clemenceau pri atentatu na petih mestih ranjen, med tem tudi na glavi. Ni še ugotovljeno, ali so rane smrtonosne ali ne.

Važno za vojake.

I.

Pristojbine vojakom, ki gredo na zdravstveni dopust.

Za ono moštvo, ki je poslano v svrhu pravočasne in hitre izpraznitve bolnic na dopust iz zdravstvenih ozirav iz bolnice, velja odlok bivšega c. in kr. voj. ministrstva z dne 1. aprila 1918, odd. 14, štev. 4240.

Prosilec ima pravico do dnevnega pavšala 3 kron.

Ta pavšal se pri dopustu do štirih tednov za ves čas dopusta (to e 28 dni) izplača vnaprej pred odhodom. Znesek izplača bolnica, ki pošlje moža na zdravstveni dopust. Če traja dopust več kakor štiri tedne, dobi moštvo te pristojbine naknadno pri kadru, pri katerem se ima javiti po preteku dopusta. Na prošnjo pa ti kadri lahko znesek tudi mesečno pošljejo prosilcu na dopustu po pošti.

Ta pavšal 3 kron na dan gre tudi možu, ki je poslan na zdravstveni dopust do treh mesecev iz kakake okrevališča (oddelek za rekonvalescente).

Če vojak na kakem zdravstvenem dopustu potrebuje zdravnika, naj se poda v bližnjo vojaško bolnico ali pa v bolnico Rdečega križa.

II.

Pristojbine vojakom, ki se vračajo iz ruskega ujetništva.

Vojaki, ki se vrnejo iz ruskega ujetništva, dobje vse pristojbine za čas ujetništva. Gredo naj radi tega k gospodarskemu uradu pristojnega polka. Ako pa ta polk ni sedaj v našem ozemlju, naj se obrnejo oni od bivše skupne vojske (infanterija) k ljubljanskemu pešpolku, oni od bivšega domobranstva k slov. plan. polku, a oni od topništva k topniškemu poveljstvu v Ljubljani. Pripadniki bivšega 97. pp. naj to opravijo pisмено na tržaški pešpolk v Mariboru.

Jugoslovanski knjižarna v Ljubljani pri-poroča cerkvenim zborom:

Premisl. St. Cerkevna pesmarica za eno- ali dvoglasno petje z orglami. Part. 5 K 10 vin.

Kimovec dr. Fr. Srce Jezusovo vse hvale najbolj vredno. 21 pesmi na čast prasy. Srcu Jezusovemu za mešan zbor. Part. 3 K 60 vin., glasovi po 80 vin. Obsega 6 mašin, 11 raznih, 3 blagoslovne in eno slovesno hvalnico (150 psalm). Najboljša in najpriljubljena zbirka za češčenje in pobožnosti Srca Jezusovega.

Gerbič Fr. 12 pange lingua — tantum ergo za mešani zbor. Part. 2 K 70 vin., glasovi po 60 vin. Lahki in melodiozni napravi, posebno za manjše zборе.

Premisl. St. Ivalita Gospoda v njegovih svetnikih za mešani zbor. (20 pesmi v čast svetnikom). Part. 3 K 60 vin., glasovi po 90 vin.

Sicherl Jos. Mašne pesmi za mešani zbor. Part. 1 K 50 vin., glasovi po 40 vin.

Gerbič Fr. Slovenska masa v čast sv. Františka Serafinskega za mešani zbor. Part. 2 K 70 vin., glasovi po 30 vin.

Laharnar Janez. Slovenska sv. masa za mešani zbor. Part. 1 K 80 vin.

Premisl. St. Deset mašinskih pesmi za mešani zbor. Part. 2 K 70 vin., glasovi po 50 vin.

Dr. Zibertova nemška knjiga »Der Mord von Sarajevo und Tiszas Schuld an dem Weltkrieg«, cena 3 K, in Dolenčevi dostavki k dr. Zibertovi nemški knjigi, cena 1 K sta sedajna razpolago v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani. Namen dr. Zibertovih odkritij je pokazati, da Srbije ne zadene nobena krivda na umoru v Sarajevu in na svetovni vojni. Avstrijske oficijelne kroge, ki so slepili našo javnost z najrazličnejšimi lažmi, pa kažejo dr. Zibertova odkritja v vsej guilobi. Monarhija je bila zrela za razpad.

Pozabil se je včeraj dopoldne v tramvajski vozi na progi Mostni trg—Sv. Jakob, možič doznik. Najditelj je naprošen, naj ga odda proti dobri nagradi na Sv. Petra cesti št. 43, prilije.

Zgubil se je na državnem kolodvoru poročni prstan. Pošten najditelj se prosti, da ga odda na Kolodvorsko poveljstvo, državni kolodvor.

Razne novice.

Nesreča rodi spoznanje. Med Nemci se oglašajo možje, ki bi radi narodu v sedanji nesreči dali vsej nekopolitožbe. Zato mu dokazujejo, da je sedanja velika nesreča Nemčije pravzaprav njena sreča, samo prav jo je treba razumeti. Spominjajo tudi na napoleonsko katastrofo, iz katere je vstala pozneje tako močna nemška država. Ravno kar je v Bernu izšla knjiga dr. Ernesta Blocha pod naslovom: Ali Nemčiji poraz njenega vojaštva škoduje ali koristi? Pisatelj prihađa do poslednjega zaključka in dokazuje, kako bi se morala napol prenehati Nemčija, neprestano dalje oboroževati, a nasprotniki bi jo pritiskali v svetovni trgovini in na vseh straneh, samo da bi končno le dosegli svoj cilj in jo uničili. Ako pa bi bila Nemčija celo zmagała, bi morala vsa zasedena ozemlja neprestano stražiti z močnimi četami in na celem svetu igrati vlogo žandarja proti nezadovoljnim ljudskim množicam. Glavno pa je pravna korist, ki jo daje nemškemu narodu vojaški poraz. Nprave moči, ki edino trajno dajejo in pospešujejo ime, vrednost in pomen naroda v svetu, prihajajo sedaj zopet do veljave. Dvojezičnost in hinavska morala nekaterih vojaških in diplomatskih voditeljev, ki je tako strupeno učinkovala na pravno mišljenje, sedaj odpadeta. Saj gotovo ni posebno moralno vplivalo na nemški narod, ko so njegovi oblastniki proglašali, da hoče Nemčija mir brez aneksij, obenem pa se pripravljati, da Kursko, Finsko in Livonijo pripoje Nemčiji, če so na eni strani govorili o samoodločbi narodov, obenem pa hoteli tem deželanom vsiliti svojo voljo. Sedaj pridejo zopet do veljave, stare, dobre nemške lastnosti: zvestoba in resnicoljubnost in nemško ime, ki je vsled svoje znanosti, svoje umetnosti in svoje npravnosti slovelo po vsem svetu, bo znova zablestelo v nekdanjen sijaju.

Peklenški stroji v Belgiji. Dva Nemca, eden izmed njih častnik, ki sta bila svoječasnno navzoča pri polaganju obrambnih sredstev na belgijski obali, sta se bila prostovoljno ponudila belgijskemu armadnemu poveljstvu, da bosta pokazala ona mesta na obali, kamor so položeni peklenški stroji. Belgijci so sveda ponudbo radevolje sprejeli. Pripeljali so Nemca v avtomobilu na lice mesta, kjer sta izvršila svojo nalogo in ju nato peljali nazaj.

Gospa Roosevelt v Parizu. S parobrodom »Lorraine« je dospela v Havre vdova nekdanjega predsednika Zedinjenih držav, ki potuje na grob svojega sina, ki je padel na bojišču. Prišla je v Pariz, kjer jo je pozdravil R. Poincare in en zastopnik vlade. Vdova se bo mudila dalje časa na Francoskem.

Ženske povsodi. Kot se poroča iz Kopenhagena, bo danski parlament izdelal zakon, po katerem bodo ženske pripuščene v vse državne urade, tudi v cerkvene. V cerkvenih krogih je ta naredba vzbudila nezadovoljstvo in vplivna »Cer-

kvena deželna zveza, je dvignila protest proti temu.

Strindberg in ženske. V začetku l. 1892 je prišel pisatelj Strindberg v Morstrand, da bi zadnjič predelal neko pesnitev. V tem času je bil največji sovražnik žensk. To nevoljo proti ženskemu spolu je pokazal tudi v hotelu, kjer ni dopustil, da bi se bila zadržala sobarica le za trenutek dalje, kot je bilo potrebno za postrežbo. Delo, nad katerim je slonel, je imelo celo vrsto oseb, a eno samo žensko in še to — gobovo. Da bi ga nihče ne motil pri delu, se je peljal na mal otocič, kjer je stanoval silno malo ljudi. Na tem otociču je bila samo ena ženska, poročena z nekim moškim. Strindberg je imel sročo, da je živel ravno pri ti družini. Njegovo mnenje o ženskih se tam ni spremenilo. Odnosaje med zakonskima niso bili najlepši in Strindberg ni imel miru pred pridigami, ki jih je govorila žena svojemu možu. Končno ni mogel prenašati tega in se je vrnil na Marstrand nazaj.

Ameriško obilje. Zavidni smo, če beremo pismo, ki ga piše neka gospodična za »Epoco«, da je v Njujorku, kjer živi 7 milijonov ljudi, toliko telefonov, kolikor v celi Evropi. Skoraj vsaka soba, vsak urad ima telefon. Zvezo z mesti se dobi približno v štirih sekundah. Isto je z avtomobili. V poljedelski deželi Nebroska ima avtomobil povprečno vsaka osma oseba, ker se v Ameriki smatra avtomobil za enega najnujnejših predmetov. Poleg vsega tega je obzir proti ženskemu spolu tako fin, da se nam zdi skoraj neverjetno. Pomislite, da so tam tudi lokali izključno samo za gospodične. V Cikago je milijonar Neyes sezidal zavod za študentke v spomin svoje pokojne žene za vrednost več tisoč kron. V ti zgradbi je najti vsega: dvorano za biljard, male parke, dvorane za telovadbo, knjižnice, vse kakor v raju.

Bakhanalije. Zofka Kvedrova piše v »Jutarnjem listu« v bakhanalijah v Zagrebu: Družba mladeničev, ki je došla v soboto ob treh ponoči na reduto Concordie v »Sokolu« je videla tam čudno sliko, ki spominja na najgrše bakhanalije iz časa, ko se je rimsko cesarstvo nahajalo na robu propasti. Po tleh, med razsutimi šampanskimi steklenicami, ostanki hrane in cvetjem so ležale onamljene dame in gospodje. In to ni bila javna hiša, to je bila zabava naše najodličnejše družbe. Ali bodo zopet dejali, da žalim in ponižujem zagrebško družbo? Resnica ne more biti razlagljena. Prinašam to pod svojim podpisom in društvo »Concordia« me lahko toži... V noči od sobote na nedeljo, se je potrošilo v Concordiji nad pol milijona denarja... Ob deseti uri zjutraj tavajo po ulicah pijane maske, a oni, ki gladujejo, preklinjajo Jugoslavo, da se ježijo lasje. Pisateljica opisuje dalje bode, ki vladajo med nekaterimi sloji, ki jih liferanti le izživljejo. Pravi, da zdaj ni čas molčanja, da je čas govora. Denar naj se konfiscira onim huljam. Nevidna roka piše: Mene, tokel, fares! Na koncu pozivlja poštene ljudi vseh slojev in strank, da se združijo in gredo od gostilne do gostilne za letaki in jim govorijo. Pravi, da se mora začeti nekaj, da se mora začeti to delo iz ljubezni do Jugoslavije in Zagreba.

Naskok na hamburške plesne lokale. V Hamburgu so hoteli radikali levice prirediti shod v cirkusu Buš. Shod je bil prepovedan. Zborovalci pa so bili zato silno ogorčeni, dobili so celo eno strojno puško, so navalili na razna zabavišča v Sv. Pavlu. Na Reperbahnu se je valilo kakih 150 ljudi pred plesni lokal Triester. Vse so rušili pred seboj. V divjem begu so ušli plesalci. Napadli so tudi operno gledališče in plesni lokal Gross-Hamburg. Nato so krenili špartakovci proti mestni svetovalnici, a tam so jih po kratki praksi odbile vladne čete.

Utisi iz Praga. »Südslavischer Courier« prinaša utise iz Praga: V Pragi je tako, kot v kakem mestu entente. Polna je vojakov. Dan za dnevom prihajajo iz Italije, Francije, Srbije. Samo v decembru se jih je vrnilo 25.000, ki so se bojevali zoper Avstrijo na vseh bojiščih in ki jih sprejmo gospodične s cvetjem in v narodnih nošah in jih proslavljajo v govori. Tu so angleški in francoski oficirji, člani mnogoterih misij. Poslaniki, gostje, kmeti. Dan za dnevom same male in velike svečanosti, hoteli so prenapolnjeni. — Na gradu je vlada. Habsburški sijaj dvoran, dolgo let pozabljen, je zadiral novo življenje. Bele dvorane, slike iz časov Marije Terezije, z damastom oblečeno pohištvo. V enem izmed prostorov uraduje predsednikov tajnik, ki mu je ime Sisaf, kar pomeni cesar. Zato pravijo Pražani: »Naš predsednik ima cesarja za tajnika.« — Dan za dnevom odmeva v časopisju ime: Muna. To ime doni temno in skrivnostno. Muna je državni strah-boljševik. Bil je v ruskem ujetništvu — on, bivši krojač, bojeval se z boljševiki, proti češkim legijam,

zato ga imenujejo izdajalca. Živet imora skrit, ker zahteva ljudstvo, naj se ga zapre. On zameta teror proti posameznikom, a ne teorija proti celim razredom. Meščanstvo se ga boji. Zažugal je, da bo peljal v Prago oboroženo delavstvo, če bo treba. — »Zvečer sem videl pod seboj stostopno mesto, potopljeno mesto Vinceta. Praga ni nobeno potopljeno mesto več. Iz pravljice težke preteklosti se je vzbudilo. Čehi sanjajo Prago kot milijonsko mesto, vrata od Vzhoda na Zapad.

Otvoritev slovenske ljudske šole v Kočevju.

Vremena razjasnila so se tudi nam, kočevskim Slovencem; 12. januarja t. l. smo imeli prvič slovensko službo božjo, 17. februarja pa se je otvorila slovenska ljudska šola.

Precej ko se je izvršil zgodovinski preobrat v Sloveniji, napravili smo si načrt delovanja in precej smo si stali tudi cilji: slovenska ljudska šola. In danes — po dobrih treh mesecih — je dosežen. Zato ni čuda, da smo se tega dne veselili z zanosom in pričakovanjem. Praznično oblečeni pa slovesno razporejeni smo prišli pred 9. uro na glavni trg. Glej, tam prihaja dolga vrsta otrok z učiteljsvom. Kaj jih je toliko? Sami bi ne bili verjeli. Potem pridejo še slovenske učence iz Marijinega doma, tako da je bilo v cerkvi zbranih v sprednjih in srednjih klopih nad 260 otrok, potem od vodstva slovenske šole povabljeni gostje ter obilo Slovencev in Slovencev, zvečine stariši ter drugi, ki so prišli, da prisostvujejo znameniti slovesnosti. G. kaplan Belc je služil sv. maso, g. kaplan Pirkovič pa spretno — kakor on zna — vodil cerkveno petje. Slovenski cerkveni zbor se je pri tej priliki spet izobno odrezal, vse je potem hvalilo prekrasno petje. Koncem svetlega opravila se je oglašila — prvič v kočevski mestni župni cerkvi — naša himna »Lepa naša domovina«. Solze veselja in ginjenosti so igrale marsikomu v očeh, ko so odmevali ti tako milo domači zvoki po prostranem svetišču. Tudi to sm — učakali: hvala Bogu!

Potem pa je bilo na trgu kakor ob procesiji na veliko soboto: ves trg poln ljudi, na vseh oknih glava pri glavi, po trgu pa se premika slovenska mladina v sprejodu, potem stariši, cerkveni pevci, gostje. Lepa, nenaročena demonstracija. Nehote so nas Kočevjarji počastili, ko so nam tako lepo delali spalir. Pa šteli so otroke: samo iz ljudske šole nad 180! Kdo bi mislil, da jih je toliko! In nekateri so se tolažili, »je veliko Kočevjarjev vmes«. Že dobro, naj le sami sebi lažejo ter tako »potrošajo« svoje razboljeno srce (?)

Velika telovadnica je bila v resnici polna samih slovenskih ljudi. Okrog in okrog narodne ter državne trobojnice. Vodja okrajnega glavarstva g. dr. Ogrin v jasnih, krepkih potezah oriše pomen današnjega dneva; po dolgih dobah trpljenja in poniževanja smo postali Slovenci prosti, sami svoji; tudi kočevski Slovenci, dosedaj zatirani, smo postali deležni te svobode, katere sad je slovenska ljudska šola, koji danes polagamo temelj. In zaoril je po dvorani krepki živci, pomešan z jasnimi otroškimi glasovi. — Nato govori g. nadzornik Novak; z bodrilnimi besedami se obrača do staršev, mladine in učiteljsva ter kliče k zvestemu izpolnjevanju dolžnosti, ki jim jih nalaga nova šola, kateri prosi obilnega božjega blagoslova. Svečano razporeženo so nekoliko okrnile skrajno neumestna izvajanja g. dekana Erkerja, katera so pozneje izzvala izvanredno ostro, a povsem upravičeno obsodbo tako iz ust razumnih kakor tudi priprostitih Slovencev. Vse se je čutilo globoko užaljeno. Veseli nas le, da ni nihče navzočih Slovencev pri slavnosti sami dal odduška ogorčeni jezi ter tako še bolj skvaril vtis slovesnosti. Hitro se je vrnila zavest pomenljivega dne, ko je nastopila učenka Primožič (VII. raz. v Marijinem domu) ter izobno prednašala v vznesenih pesniških besedah sestavljen pozdrav današnjemu dnevu. Žela je obilo in zaslužene pohvale. Pevci so se zapeli »Lepo našo domovino« in slavnost je bila končana. Bila je izvanredno lepa in ne bomo je pozabili.

Ko smo gledali to veliko število slovenskih otrok, smo se šele prav živo zavedali grozovite krivice, ki nam jo je prizadeval leta in leta avstrijski sistem v pri-log Kočevjarjem. Oče — Slovenec, mati — komaj par besed zna nemško, župnik je samovoljno zapisal slovensko ime v nemški pisavi — nemška šola — pa je postal, moral postati otrok Nemec, Kočevjar, da se sedaj stramuje slovenskih staršev in jih zmerja s »kroinero«. Tako so nam pili našo kri! A nikdar več! Končano! Vemo, da čaka slovenskega učiteljsva veliko mučno delo, a s tistim zaupanjem, s katerim smo jim izročili slovensko mladino, s tistim zaupanjem gledamo mirno v lepšo bodočnost: vsilili bodo svojo dolžnost! V to pomoz! Bog!

Vestnik S. K. S. Z.

* Telovadna odseka Orel za št. Peter in Mosto prirediti v nedeljo, dne 23. svečana 1919, točno ob 7. uri zvečer v Ljudskem domu gledališko predstavo »Rhododendron (planinsko cvetje)«. Vseoligra v treh dejanjih. — Vstopnina: Sedeži I.—II. vrste po 5 K, III.—VI. po 4 K, VII.—IX. po 3 K, X.—XI. po 2 K; balkonski sedeži po 4 K, galerijski sedeži po 3 K. Stojšča po 1 K 50 vrn. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Vstopnice se dobe v predprodaji v Jugoslovanski knjigarni. — Dvorana bo dobro kurjena, ker se je vpostavila še ena peč. Pričetek točno ob 7. uri zvečer. Med predstavo je vstop brezpogojno za- branjen, zamudniki smejo vstopiti šele pri naslednjem dejanju.

* V Kropi smo pretekli teden ustanovili skupino J. S. Z., ki obeta prav lepe sadove. — V nedeljo 23. t. m. priredi Ljudski oder v Kropi predpustno veselico. Na sporedu je vseoligra »Občinski tepček« in moški zbori. Kdor se hoče pošteno nasmejati, naj pride!

* Vel. Lašče. Izobraževalno društvo Vel. Lašče vrizorji v nedeljo 23. februarja t. l. ob pol 3. uri popoldne narodno igro »Zaklad« (Ksaverij Andrejev).

* Jesenice. Koncert, ki se je vršil pretečeno nedeljo, se ponovi zopet prihodnjo nedeljo ob 4. uri popoldne. Vsopred bo isti ko zadnjič; pridejana je le še Vilharjeva »Nezakonska mati«. Ker se bo koncert vršil v prid srbski siročadi, je pričakovati, da koncert posetijo v najobilnejšem številu tujci in domačini!

Prosveta.

Dramsko gledališče.

V petek, dne 21. t. m. »... ulica št. 15«, burka v štirih dejanjih, ob pol 8. uri zvečer za »C« abonement.

V soboto, dne 22. t. m.: »Voznik Henschel«, drama v petih dejanjih. Izven abonementa, ob pol 8. uri zvečer. Naslovno vlogo igra g. Ignacij Borštnik, kot gost.

V nedeljo, dne 23. t. m. popoldne ob pol 3. uri, ljudska predstava ob znižanih cenah. Ivan Cankar: »Jakob Ruda«, drama v treh dejanjih. Izven abonementa. — Zvečer ob 7. uri: »Tugomere«, tragedija v petih dejanjih, izven abonementa.

Operno gledališče.

V petek, dne 21. t. m. ostane gledališče zaprto.

V soboto, dne 22. t. m. ob pol 3. uri zvečer: opera »Manon«, za »A« abonement.

V nedeljo, dne 23. t. m. ob pol 8. uri zvečer: opera »Jevgenij Onegin«, izven abonementa.

Važno za provinco. Radi tehničnih ozirov, uprizoritev »Smrt majke Jugovičev«, v nedeljo popoldne ni mogoča, kot je bilo večeraj objavljeno. Igrala se bo v dramskem gledališču ob znižanih cenah Ivan Cankarjeva drama: »Jakob Ruda«.

P. n. abonement! Oni cenjeni abonenti, ki so vplačali samo polletni abonma in ki nameravajo tudi za drugo polovico sezone abonirati svoje sedeže, naj se zgledajo v gledališki pisarni (soba št. 6) v teku prihodnjih dni, kjer se jim vroče tozadevne vstopnice.

pr »Pri belem konjčku«. Ljudski oder napreduje, pozna se, da se trudijo igrati in režiser. Predstave že presegajo povprečne diletantske igre. Bucek bi bil celo v Narodnem gledališču na svojem mestu; škoda, da je imel nekoliko premladostno masko. Isto se je videlo tudi pri njegovi sestri. Pri tako dovršeni igri — občinstvo se je smejalo do solz, otroci so kar vzklikali, še mene, ki sem bil kritik, je premotilo — se sme človek pečati tudi podrobnejše z vlogami. Dobro uho moti naglaševanje nevažnih besed v stavkih, kakor so govorile tupačam Metka, Buckova hči in sestra. Zanova vloga ni prav sedela, bil je nekoliko presentimentalen. Dr. Kovač je preveč držal roke v žepu. Kadar se je Jerina spomnil, da igra blaziranca, je bil prav dober. Splošno je treba pripomniti, da so bile tudi stranske vloge dobro zamišljene, samo to bi bilo želeli, da bi se posamezni značilni stavki boljše, s poudarkom in glasno govorili. Ljudski oder dela svojem imenu čast in tistim krogom, ki si niso mogli kupiti sedeža za celo leto v Narodnem gledališču, nudi od nedelje do nedelje večji vžitek. Pristaviti pa bi bilo, da vpijete in ropotanje ne priča o dobri vzgoji občinstva in otroci — triletne otroci so bili v dvorani! — ne spadajo ponoči v gledališče, četudi igrajo sami angeleci. Prihodnjič naj ostanejo zvečer doma v postelji! Drugače pa je prav, da se igra ponavlja. N. V.

pr Samberkova burka »... ulica št. 15« nas je v Milčinskoga prireditvi, ki vsebuje mnogo aktualnih point, pozabavala za poltretjo uro. Je za predpust čisto priprava in tako umevna, da človek pravzaprav pozabi na kritični duh, ki ga je prinesel režiser in da se nasmeje prav iz srca. Igrala se je burka prav dobro in tudi Poyhetovi režiji samo pohvala. Le tupa-

tam je posameznikom počel tempo, dasi samo za kratke trenutke. Seveda se pri tej burki ne sme misliti, ampak prodati moramo svojo ladjo vetrovom, ako hočemo, da se nasmejemo.

Prvič na odru je nastopila v debuju Anice Bergantova Mira. Reči moramo, da vobče prav srečno, dasi uloga ni bogvekaj. Kat začetnica ima precej razgibane kretanje in celo nekaj mimike. Glas, dasi še ne zenačen, vendar jak in v veseljem in žalostnem tonu verjeten, obnašanje prosto in brez treme. V celoti je prognoza prav povoljna; izžoljanje in rutiniranje Mire Bergantove se bo nemara izplačalo. Povhetov Bunka je izzval bučen smeh, ker je bil naravno podan v gestah, igri, govoru in obnašanju. Bil je sredotočje celega večera in njegovi neumni ulogi stoji tudi kritika »brez moči — visavisa« in ga mora brez pridržka pohvaliti. Rasbergerjev postrežček Drmota je bila njegova prva večja uloga. Že doslej nam je resnost tega igralca v vsaki ulogi imponirala, nikdar ni bagateliziral, vsledkar je strnil. Ta večer pa je s svojim suhim, pa toli simpatičnim humorjem ustvaril izobno figuro, ki nas je mestoma spominjala Verovskih najbolj- ših časov. S Povhetom sta se delila in oba sta imela cel uspeh. Danilov Smola nam je prav ugajal, v sceni, ko je pijan, je bil vzoren; z vsako kretnjo in vsako besedo je postavil realistično figuro pred nas. Samo v tempu je včasih šepal, dasi ne smem reči, da bi uloge ne bil znal. Drenovec, Železnik, Zeček, Plut in Ločnik so se docela dobro podali v okvir celotne burke in vsi storili po svojih najboljših močeh vse, kar pripomore k uspehu. Burka bo brezdvomno napolnila še večkrat gledališče, ker je, dasi kot burka neumna, pfav dobro igrana, pa naravno, brez pretiranj podana, vesela predpustna zabava. A. R.

pr Spominu Ivana Cankarja. Cankarjevi prijatelji so izdali brošuro z gorenjim naslovom, s sliko in obsegom 34 str. Vsebinska brošura je mnogovrstna in vsebuje dva Zupančičeva člančila: Posmrtnica in Nekrolog, Prigodno smrti od Zofke Kveder-Demetrovičeve, Dr. Ivan Lah: Nekrolog, Alojz Kraigher: Ob sedmini in Djordje Čirč: V spomen Ivanu Cankaru. Zanimiv in marsikomu dobrodošel bo bibliografski načrt od dr. Štebingerja: Cankarjevi spisi. Knjižica je prepletena z mnogimi Cankarjevimi aforizmi.

pr Dr. R. Nachtigall: Južno-slovansko-italijansko sporno vprašanje. Naš vseučilišni profesor dr. Nachtigall nam je podal novo orožje zoper aspiracije Italijanov po našem jadranskem ozemlju. V poljudni in jasni razpravi dokazuje na podlagi najboljših — tudi italijanskih — virov, da sedanji Italijani na naši zemlji niso nikaki potomci Staroromanov, ampak priseljenci, nasiloma vrinjeni in mnogo poznejši narodni element, nego so Slovani, ki tvorijo prvotnejše prebivalstvo. — Brošuro, ki jo je izdala »Omladina«, priporočamo; stane 1 K in se dobi po knjigarnah.

Tujski promet in naše državne finance.

Za državne finance so se v stari Avstriji posamezni narodi prav malo zanimali. Imeli smo sicer med drugimi tudi slovenske finančne ministre do- brega imena, kakor Poljaka Dunajew- skega in Čeha Kajclja, toda Dunaj nam je bil vedno tuj. Vsak narod se je za- nimal za državni budget le v toliko, kolikor je sam pričakoval iz državne blagajne svojih lastnih koristi.

1. december 1918, ki je ustvaril Jugoslavijo, je to razmere temeljito predrugačil. Sedaj smo v lastni hiši in naše finance so naša lastna zadeva. Vsak Jugoslovan se naj zanima za naš državni budget, ker v njem tiči naše bodoče blagostanje. Nekaj skrbi nam odpade, ker so posebno Srbi izvrstni trgovci in torej tudi dobri gospodarji. Finančni minister Nintič, ki je z železno roko odredil žigosanje bankov- cev, dobil je priznanje s tem, da ga vse druge narodne države posnemajo. To- da vse to ne zapreči dejstva, da bodo naši prvi budgeti pasivni.

Da bi se ves deficit pokrnil le z dav- kom, odklanjamo. Treba bo torej fi- nančnemu ministru odpirati zatvorni- ce vseh živih plodonosnih gospodarskih sil ter te spraviti v pravo strujo.

Slovenija je bogata dežela posebnost vseh svojih gozdov, svoje živinoreje, svojih vodnih sil in svoje razvite trgo- vine, ker tudi Slovenec je rojen trgo- vec. Kar ves svet ve, da so naravne kra- sote planinskih krajev Slovenije in ja- dranska obal zaklad, na to naš finanč- ni minister ne sme pozabiti. Na teh na- ravnihi turistikah stoni pri nas tujski promet (kurstika) in njega ogromni do- hodki, ki daleč presegajo marsikatero drugo gospodarsko strujo.

Dr. Brežigar v svoji knjigi o slo- venskem narodnem gospodarstvu, str. 153, opozarja na ta gospodarski vir ter cení dohodek tujkega prometa v Slo-

veniji na 5.8 milj. kron na leto. Ta cenitev je zelo minimalna in faktičen dohodek je brez dvoma večji. Po raznih podatkih smo izračunali, da je v hotelih in zdraviliščih, ki služijo velikemu tujskemu prometu v Sloveniji, investiranih čez 40 milijonov kron. Vsa naša industrija v Sloveniji, kakor je bila pred vojsko v slovenskih rokah, menda ne dosega te ogromne vsote. Pri tem seveda navadnih gostiln in manjših hotelov niti ne računamo.

Na podlagi te vsote bi se bruto-dohodek, ki izvira iz tega investiranega kapitala in iz obrata, ako se k temu še računa, kar zasluži obrtniki, trgovci, železnica in davkarji, dvignili visoko nad oni znesek, ki ga izračuna dr. Brezigar. Natančen obračun pri pomankljivi avstrijski statistiki za sedaj ni mogoč, konstatiramo pa, da se je dohodek celokupnega avstrijskega tujkega prometa za leto 1910 cenil brutto na 111 milijonov.

V bivši Avstriji, posebno pa pri nas na slovenskem jugu, kjer skoraj vse, kar tujski promet potrebuje, sami produciramo, med tem ko švicarski tujski promet večinoma del svojih potrebščin iz inozemstva importira.

To so številke, katere je občinstvo pri nas dosedaj omalovaževalo. Ko bomo pa skrbeli za naše lastne finance, bo dohodek tujkega prometa dobil vse drugo in vsakemu prijazno lice. Jugoslavija s svojimi visokimi planinami in bistrimi jeziki, s svojo blestečo riviero in krasno Dalmacijo, s svojimi toplicami in zdravilišči spada danes med najimenitnejše skupine evropskega prometa.

Ne bo trajalo dolgo, ko se bo moralo ministrstvo v Belgradu prav temeljito pečati s tujskim prometom, njegovo organizacijo in državnimi dohodki, ki teko iz tega zlatega vira. To so milijoni in milijoni, ki jih v našem budgetu smemo tem manj pogrešati, ker industrijalno še nismo dovolj razviti.

Stara Avstrija je posebno v zadnjih 15 letih tujski promet z vso silo podpirala in razvijala, ne iz ljubezni do posameznih dežel, posebno ne do slovenskih, temveč v prvi vrsti iz državnih finančnih ozirih.

Avstrijska organizacija za turistični promet je slovela po celem kontinentu kot ena najboljših. Obstojal je poseben oddelek v ministrstvu za javna dela in poseben oddelek v železniškem ministrstvu. Prvi oddelek je imel na leto na razpolago v državnem budgetu pol milijona kron za same subvencije posameznim deželam. Bila je torej tu nastajala velika škoda za prometne interese, žalibog imeli so veliko žlico v rokah pri tej skledi Nemci, in mi Slovenci smo segali v to skledo le z boročo se roko, ali zajemali smo tudi mi. V zadnjem času je železniško ministrstvo dalo centrali vseh deželnih zvez monopol za prodajo vozniških listkov izven kolodvorov v potovalnih birojih. S tem monopolom se je osnovala družba s kapitalom enega milijona kron. Vrhu tega so posamezne dežele svoje prometne organizacije s posebnimi subvencijami podpirale.

Sedaj, ko je stara Avstrija brez naše žalosti za vselej prominula in zaspala, stoji pred nami močna, zdrava in krepka Jugoslavija, in opravičeno pričakujejo naši interesi tujkega prometa v novi državi, boljše in lepše bodočnost.

To vprašanje se nikakor ne sme odlašati, ker je pereče.

V naših alpskih krajih je kruta vojska celo vrsto hotelov brutalno in brezobzirno poškodovala, in avstrijska vlada jim ni izplačala nobene odškodnine, izvzemši nekaterim Nemcem, kar je kričevna krivica. Mnogo hotelskih podjetnikov je bilo štiri leta brez zaslužka.

Ako se tukaj ne seže že v najbližjem času z državno pomočjo in primernimi subvencijami vmes, bodo naša krasna letovišča postala grobišča in trud mnogih desetletij je za vselej uničen. S tem bi pa bil obenem pokončan eden glavnih virov državnih dohodkov in narodnega gospodarstva v Jugoslaviji. To namreč, kar plačuje hotelier in podjetnik tujkega prometa na pridobitni dohodnini in še na tišnem davku, kar plača na daru in na indirektnih davkih državi, to je ogromna vsota, ki nadkriljuje davčne dohodke iz marsikaterih druge gospodarske struje. Ta davčni dohodek je ravno to, kar velike prometne države, kakor Švica, Francija in Italija izpodbuja, da tujskemu prometu posvetijo posebno pozornost.

Pred vojsko so imele francoske prometne organizacije velik ožid v Parizu, kateremu je predsedoval predsednik francoske republike Poincaré sam, in že med vojsko so se oglašali francoski časniki, naj se promet razširi tudi na bojišča.

V Švici so med vojsko ustanovili posebno družbo v pomoč ogroženim hotelom. Tirolei v Avstriji so med vojsko dosigli pri avstrijski centralni vladi dalekosežno organizacijo v pomoč oškodovanim prometnim podjetnikom, in Vojno kreditni zavod za južno deželo bi imel z velikimi vsotami priskočiti v to svrhu tudi nam.

Ozrimo se sedaj na razmere v naši Sloveniji.

Bled, Bohinj, Postojnska jama, velika Slatina, Dobrna, letovišča na Koroskem in na kar danes tudi še vedno računamo, naša podjetja na Primorskem, to so bile cvetoče naprave, ki so slovele večinoma na starodavnih izkušenih organizacijah in katerim so posebej na Kranjskem gospodarili zelo marljivi in izvršni hotelierji. Na Kranjskem obstoji cela vrsta lokalnih prometnih društev in komisij, katerim stoji na čelu Deželna zveza za tujski promet v Ljubljani. Vse to je z velikim uspehom delovalo in Deželna zveza je bila znana kot ena najboljših v Avstriji. Ako vzamemo k temu še paralelno delo Slovenskega planinskega društva, trdimo brez skrbi, da stojimo med vsemi Slovani na turističnem in prometnem polju v prvi vrsti.

Dosedaj je marsikdo smatral vso to organizacijo deloma za zabavo, deloma za šport. Sedaj pa, ko nam bo treba odpreti veliko knjigo našega državnega proračuna in si ogledati aktivna in pasiva, sedaj pač ne bo težko javnost prepričati, kaj pomeni za našo državo in njene finance tujski promet.

Številke smo zgoraj omenili; to številke govoré jasno in nas spominjajo na delo. Tujski promet in njega dohodek so za mlado Jugoslavijo danes važen faktor. Pri tem pa tudi ne smemo pozabiti, da smo z našim organizatoričnim delom dosegli, da so vsa podjetja danes v naših slovenskih rokah in da zamoremo tuje podjetnike naštet na prstih ene roke. Pred kakimi desetimi leti je bilo to še vse drugače. Niti v Ljubljani nismo imeli slovenskega hotela, in v letoviščin so gospodarili v prvih hotelih edino le Nemci. Podjetnost naših domačih ljudi in organizacija pa je dosegla, da je danes slovensko vse, kamor se ozremo; vse je slovenska lastnina in slovenski kapital.

Slabi gospodarji bi bili, ako bi ne imeli razuma za to naše gospodarstvo. Zaraditega je z veseljem pozdravljati, da so se interesi tujkega prometa začeli krepko gibati in se zanimati za svojo prihodnost v novi državi.

Na Bledu se bo v kratkem vršilo zborovanje hotelierjev, ki bodo povzdignili svoj glas in zahtevali, da se tako važnemu faktorju, kakor je tujski promet, od strani naše vlade v Sloveniji in od strani centralne vlade v Belgradu nakloni posebna pozornost in da se takoj prične z državno organizacijo prometa.

Ne dvomimo, da se bodo merodajni voditelji v Ljubljani in v Belgradu zavdali svoje naloge, ki jo zasluži ta eminentna gospodarska struja, katera bo tudi povzdignila in okrepila ugled in sijaj mlade naše države.

Opomnimo, da so udeležena pri tej oskrbi ministrstva za finance, za javna dela in za železnice v Belgradu, v prvi vrsti pa naša deželna vlada za Slovenijo, katera vidi vse te razmere pred seboj in katera bo, kakor to pričakujemo, tudi s svojim srcem čutila, da se ima rešiti to vprašanje krasne naše domovine.

Ing. C.

H gozdnemu upravljanju.

Pri nameravani agrarni reformi, ki bo imela nedogledne posledice in bo življenjske koristi za našo mlado državo, je gozdno vprašanje velike važnosti. Pozdraviti moramo posebno načrt podržavljenja gozdov. Ta načrt nam svetoči, da merodajni činitelji dobro razumejo problem gozdarskega gospodarstva in se zavedajo, da se mora to vprašanje presojati v prvi vrsti s stališča splošnosti in šele v drugi vrsti z vidika koristi posameznega državljanca. Podrobno tega pač ni treba utemeljevati. Razmere same in vedno globlje razumevanje gospodarsko političnih problemov vodi nujno do verjenja, da se morajo upravljati gozdovi iz narodno-gospodarskih in tehničnih ozirih le v velikih kompleksih. Najlažje to izvaja država, ki ima za to tudi svoje finančno politične razloge. Kjerkoli niso upoštevali strokovnega mnenja in prepuščali to važno vejo narodnega gospodarstva samovoljnemu razpolaganju poedinih lastnikov, tam je bilo stanje gozdov vedno slabše, dokler ni bilo prepozno. Tedaj posamezniki niso zmogli sami upoštevati svojega gospodarstva in so morale večje finančne

stile, zlasti država prevzeti vso skrb. Odlični dokaz za to je naš Kras in majodane vse države, kjer imajo zanemarljive gozdove, na primer Francoska in celo Amerika, ki pač ni uboga na gozdovih ima že svoje državne »reservations«, kjer izkuša na obsežnih kompleksih ohraniti gozdovje, da ne podleže popolnemu iztrebljenju. To so dejstva, ki jih ne smemo izpustiti iz vida.

V zadnjih 50 letih se je začelo smotreno gozdno gospodarstvo; temelječe na neprestanem opazovanju in izkušnjah je zadobilo trdne smernice racionalnega izkoriščanja. To moderno gozdno gospodarstvo v prejšnji Avstriji pač ni bilo na nizki stopnji. Največ je pripomogla k temu zakonodaja, ki je imela pred očmi koristi splošnosti, in strokovna naobrazba osebja.

Teh preizkušenih smernic gozdnega gospodarstva se moramo tudi pri reševanju agrarne reforme trdno držati. Mnoge želje, ki se slišijo, mnenja časopisov, resolucije shodov itd. izvirajo iz ozirih na osebne koristi, ne pa na interese skupnosti.

Po načrtu agrarne reforme, objavljenem v novinarstvu, naj bi imelo kmečko prebivalstvo v državnih gozdovih pravico do drvarenja! To je najbolj košljivo vprašanje. Protivi se celemu razvoju modernega gozdnega gospodarstva, ki se je v zadnjih desetletjih krepko izkušalo iznebiti tega bremena.

Služnosti drvarenja so nastale po odkupu zemljišč in so ostale v kritje lastne domače potrebe prejšnjih tlačanov. Drvarjenje je bilo pač v korist posameznikom, a v veliko oviro umnemu gospodarstvu. Ta način ureditve je pač odgovarjal razmeram ene dobe. Kraji niso bili tako obljubljeni, gozdno izkoriščanje na nizki stopnji in umno gospodarstvo v povojih. Čimbolj se je razmnoževalo prebivalstvo, tem večje težave so povzročale obstoječe služnosti. Gospodarske upravljavne in izkoriščevalne neprilike so delale strokovnjakom preglavico. Uporaba duševnih sil, ki se ni rentirala, in neotrebno razdeljevanje delavnih moči je ojačilo stremljenje po odpravi teh bremen. V razmerju obsežnosti posameznih služnostnih pravic, je odstopala gozdna uprava velike dele gozdov v izključno lastniško uporabo upravičencem, da so se odločevali svojim služnostnim pravicam. To se je vršilo do najnovejših dob. Merodajno ni bilo pri tem le stremljenje, znebiti se bremen služnosti, temveč tudi zaokrožiti posestno stanje in svrhu lažjega upravljanja in obratovanja.

Ali ne bi bilo to tudi sedaj mogoče? S skoro matematično sigurnostjo se lahko računa, da pride v nasprotnem slučaju gotovo svoječasno na dnevni red odprava in ureditev služnostnih pravic, zlasti nameravane drvarjenja, dalje paše in dr. Takrat bo delo dvojno in neprimerno težje.

Moje mnenje je sledeče. Državna uprava naj uredi to vprašanje že iz začetka velikopotezno. Ugoditi mora kolikor mogoče željam in eksistentičnim potrebam kmetov. V ta namen bi morala odstopiti večje dele gozdov onim, ki bi prišli kot posestniki teh služnosti v posest.

Ker se državna gozdna posest itak neprimerno poveča, naj se v krajih, kjer trpi prebivalstvo na pomankanju zemlje za obdelovanje, odstopijo deli gozdov, ki niso baš absolutno gozdno tlo, nego je pričakovati od uporabe v poljedelske svrhe večjega dohodka. Pri tem morajo imeti seveda strokovnjaki prvo in zadnjo besedo.

Sem spada tudi vprašanje paše. Največ pritožb so prinašali v tem oziru ljudski zastopniki, ki so zagovarjali želje svojih volilcev, čestokrat neglede na to, kako se strinjajo njih zahteve z gozdarskimi razmerami in s koristmi splošnosti. Državna uprava se je odtujila ljudstvu, ker je bila nedemokratična in večkrat ni upoštevala najbolj upravičenih želja in zahtev kmečkega ljudstva. Ljudstvo pa je zahtevalo od odtujene mu uprave to, kar je smatralo za svojo korist, če bi tudi pod širšim vidikom trpele njegove lastne koristi. Tem opasnostim je treba koj v začetku v okoli priti in v ljudstvu vzgojiti prepričanje, da urejeno in dobro državno gospodarstvo ne hasne le državi, ampak tudi državljanom; čim solidnejše bo državno gospodarstvo, tem večjega blagostanja bodo deležni tudi državljanji.

Ljudje so še konservativni v svojih naziranjih, imajo malo strokovne naobrazbe, zraven so komodni in po teh vojnihi letih preveč vajeni brezdelju. Zato ni čuda, da jim bolj prija ekstenzivno gospodarstvo. Mislim, da velja to zlasti za gorenjsko plat, naš Bohinj. Planin je dosti in za živinorejo je treba paše. Kmetu se je potem zahtevo: kjer

mu jo nudi dobra božja zemlja, tam pase. Planine pa je treba gojiti, kot njive in polja, sicer se poslabšajo in trpi ravno živinoreja. V tem nam bo Švica v zgled. Seveda tudi gozd lahko odda nekatere dele za tako izkoriščanje, a najprimerneje je, da služi ali eno ali v drugo svrhu, dvema gospodarjema tudi gozd ne more služiti. Kot drvarenja se izkuša racionalno gozdno gospodarstvo tudi paše iznebiti. Kjer ni merodajen ozir na umno izkoriščanje gozda, bo vsaka gozdna uprava drage volje prepustila gozdno pašo. Kjer bi pa služnost paše škodila gozdnim interesom, je treba brezobzirne, energične roke, da se reši gozd sigurnega propadanja. Povsod drugod se dajo popraviti napake, pri gozdu pa je to neprimerno težje in združeno z ogromnimi stroški in trdom. Da zasega vprašanje agrarne reforme globoko v naše življenjske koristi, se zelo opazna na deželi in tudi časopisje se s to snovjo pridno bavi. To je razveseljivo. Čim več mnenj se čuje, tem lažje in izčrpnije bo umevanje vsega problema.

Važna naloga čaka v tem pogledu novo samostojno slovensko gozdarsko društvo. Imelo bo široko polje in hvaležne naloge. Agrarnega, zlasti gozdarskega vprašanja ni mogoče na splošno urediti. Vsaka pokrajina: Slovenija ali Hrvaška, Bosna ali Dalmacija in Srbija ima svoj poseben značaj in zahteva posebno rešitev.

Zeleti je in nujno potrebno bode, da izdaja naše novo gozdarsko društvo svoj list, sličen »Kmetovalcu«, ki bode lažje in z večjim uspehom širil umevanje gozdarstva in zastopal interese producentov in konsumentov. Spraviti mora v sklad na eni strani zahteve in koristi lesnih proizvajalcev, na drugi pa lesne industrije. Slednje bode pač treba na vsak način podpirati in pospeševati. Surovine imamo, naj ostane tudi ves dobiček plemenitejših izdelkov v naših rokah. Sedaj je čas samoosvojitve. Državo in strokovne organizacije čaka hvaležna in za nje pomembna naloga, da oživotvori v našem delu in krepko dvigne in podpira močno in vsestransko razvito lesno industrijo.

Gospodarske novice.

g Belgradski carinski urad. Carinski urad v Belgradu bo odsedaj naprej služil samo kot notranji carinski urad. Vsi drugi carinski uradi ob bivši državni meji se razpustijo.

glede označbe dotičnih prog, za koje bi ta red veljal. Po kratki debati so se predlogi odstopili podkomisijam. Prva komisija obstoji iz 10 članov in se bo pečala z vprašanjem splošnega tranzita, druga obsega 9 članov in bo imela za naloge, da prouči natančno vprašanje o mednarodnem parobrodarskem in železniškem redu. Prva se sestane že 14. februarja.

g Tvornica mesnatih konzerv v Karlovcu. V Karlovcu otvori domači konzercij veliko tovarno mesnatih konzerv. Odpadajoče kosti bo ista tvornica zmlela v kostno moko, ki bo služila namesto umetnih gnojil.

g K agrarni reformi. Iz Beograda poročajo, da se v ministrstvu za socijalno politiko, kjer je vse delo o agrarni reformi koncentrirano, zelo hitro dela, da se ta koristna reforma hitro izvede. V načrtu je, da se v vsaki občini izberejo odbori, ki bodo predvsem izdelali seznam vseh kmetijskih posestev. Ti odbori bodo volili delegate v okrajne odbore. Poslanci okrajnih odborov pa bodo tvorili županijske (pokrajinske) odbore. Ta razdelitev dela ima pred vsem namen, da se bo oziralo na različne krajevne razmere in potrebe. Pri razdeljevanju pridejo najprvo na vrsto največja posestva in potem vedno manjša. Pri izvedbi reforme se bo vzelo v obzir ponekod tako potrebno notranjo kolonizacijo in važno vprašanje glede naseljevanja naših izseljencev. Veliko važnost polaga ministrstvo na to, da se zagotovi popolno obdelavo.

g Reorganizacija urada za varstvo gozdov. Minister za gozdarstvo in rudarstvo Mehmed Spaho je odredil, da se zagrebški urad za gozdarske izdelke preustroji in razširi svoj delokrog na celo kraljestvo SHS. — V Črni gori je dal minister zbrati natančne podatke o tamošnjem stanju gozdarstva, nakar se bo potrebno ukrenilo, da se isto zavaruje in počne racionalno izkoriščati. — Za celo kraljestvo se bo rekrutiralo 600 gozdnih žandarmerov, ki bodo strogo čuvali, da se gozdovi ne kvarijo.

g Prometna vprašanja na mirovni konferenci. Komisija za mednarodna določila o lukah, parobrodarstvu in železnica je zborovala 11. t. m. pod predsedstvom Crespija, ki ga je potem nadomestoval kanadski carinski minister Siston. Komisija je imela, da se peča z dvema predlogoma: z predlogom grške delegacije glede prostega tranzita in z onim francoskega odposlaništva glede mednarodnega prometnega reda na železnicah, kakor tudi

lovanje posestev, ker ako bo samo 25 odstotkov zemlje, kakor se je to letos dogodilo, posejanih, gremo težki gospodarski katastrofi naproti.

g Povečanje žirovnega prometa. Glasom poročila trgovske in obrtne zbornice v Zagrebu dovoljeno je podružnicam Avstroogrskemu banki, da izvršujejo denarni promet potom clearinga in na žiroračun tudi izven kraljestva SHS, ako gre za nakazila iz naše države ven.

g Tečaj krome v Belgradu. Tečaj krome je zopet padel. V menjačnicah plačujejo za 100 dinarjev 293 kron. Pričakuje se, da bo v kratkem veljal 1 dinar 3 krome.

g Avtomobilni promet Belgrad-Smederovo je vsled snežnih zametov za nekaj dni prekinjen.

g Tečaj krome v Curihi. Ko je Čehoslovaška odredila žigosanje kronskih bankovcev so krome takoj padle od 28— na 26-30.

g Prebivalstvo Bosne in zemljiške razmere. Po statistiki od 1. 1910. je bilo v Bosni in Hercegovini od prebivalstva: 825.418 pravoslavni = 44 %, 512.137 mohamedancev = 32 %, 434.061 katolikov = 22 %, 26.428 ostalih = 2 %. — Kmetov posestnikov je bilo: 9537 mohamedancev z 35.719 otrok, 633 pravoslavni z 3227 otrok, 267 katolikov z 1399 otrok, 26 različnih z 115 otroci. Kmetov (kolonov) je bilo: 6344 mohamedancev z 30.722 otrok, 75.679 pravoslavni z 448.837 otrok, 29.067 katolikov z 171.008 otrok, 13 različnih z 62 otroci.

g Zvišanje skočin za državne žrebce. Vsled izredne draginje krmil in drugih potrebnih za žrebce je deželna vlada za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani zvišala skočino za državne žrebce po Kranjskem, Stajerskem in Koroškem, in sicer za žrebce težkih pasem na 30 K, za žrebce lahkih pasem pa na 25 K. Zvišanje velja za skočno dobo 1919. leta. — Nihče ni dolžan plačati višje skočnine, nego je določena. Ta odredba ne zadeva žrebcev, ki so zasebna last. — Predstojništvo za kmetijstvo.

g Avstro-ogrška banka bo zopet izdajala izveščaje. Po dolgem presledku od 4 in pol let zopet sedaj Avstro-ogrška banka zopet z izdajanjem bančnih po-

ročil. Zadnji tedenski izkaz, ki ga je banka publicirala, je od 23. julija 1914. leta. Banka namerava kakor prej izdajati vsak teden poročila in prvo je določeno za 7. februarja. Temu bodo sledila poročila redno vsakega 15., 22. in zadnjega v mesecu. Vsekako moramo računati, da ne bo mogoče izdajati prav točno ta poročila, ker vsled političnih in prometnih razmer bo težko dobiti od posameznih filijalk začasa potrebna pojasnila. Banka je v svojem letnem računu naznačila svoje stanje od 31. decembra 1918, po kojem je bilo tega dne 35 in pol milijard bankovcev v prometu. Od tega časa je prišlo še mnogo bankovcev v promet in sedaj računajo, da jih je že nad 36 milijard. V zadnjih tednih je ponehalo nekoliko izdajanje bankovcev, ker je bila opaziti nekaka preobilnost in dogodilo se je tudi, da je dospelo mnogo bankovcev nazaj v banko.

g Čekovni urad na Češkem. Finančni odsek narodne skupščine je odobril predlog Rašina in Stribnyja glede ustanovitve čekovnega urada na Češkem. Obrestovanje vloženega kapitala ne sme presegati 2 in eno osminko odstotka.

g Razpustitev društva avstrijskih državnih železnic. Društvo avstrijskih državnih železnic je sklenilo, da likvidira. Upravo društva do popolnega razpusta bo prevzela dunajska »Bodenkreditanstalt«.

Poslano.

Na črtico »Provincijalizem ali še kaj hujšega« v listu »Jugoslavija« z dne 14. februarja t. l. se odvrne, da stremijo gostilničarske organizacije že dolgo za tem, da se vsaj za večja in važnejša gostilniška podjetja zakonito določi dokaz usposobljenosti, in to se godi sedaj v novi dobi tem bolj z vsestranskim pritiskom.

Organizacijam, oziroma njih voditeljem bo torej menda že dovoljeno, poslušati se v to vseh dopustnih sredstev. Ako je tedaj g. K. kot zadržni načelnik porabil v to tudi forum občinskega sveta

* Opomba: Za vsebino spisov pod tem naslovom uredništvo ne sprejema odgovornosti.

Ljubljanskega, mu gre samo čast, kajti vse jedno je, ali je dotični trgovec, proti kateremu se vodi ugovor, ki je med vojno obogatel, z Goriskega ali pa od Vardarja; gre se le za stvar. Ako pa se od gotove strani poteguje danes za brezposelne strokovno izvežbane ljudi, ki vsled zasedanja važnih obratov po nestrokovnjakih ne pridejo do kruha, jutri se pa zopet z vsjo silo, da ne rečemo arogance, zagovarja drugo stališče, se sme to pač imenovati navadno šarlatanstvo.

Ljubljana, 20. svečana 1919.

Zadruga gostilničarjev in kavarnarjev.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

S. M. Lidv. Purgaj: Gospodinjstvo. Nova prečelana izdaja. Marsikaj se je tu preuredilo in spopolnilo upirajoč se na spremembe, ki jih je prinesel novi čas seboj. Oddelek o zdravstvu je pisal dr. Dolšak. Knjiga je vsled svoje visoke kvalitativne vrednosti zbudila že splošno pozornost, saj je vendar namenjena vsaki slovenski hiši in posebno gospodinjstvom šolam. Stane lepo vezana 12 kron in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Bazen, Gruda umira. Stari Tovsaint Lumineau s potrlostjo opaža, kako ga zapuščajo njegovi sinovi in hčere, vse obrača domači grudi hrbet in odhaja bogve kam. Na njegovem posestvu se kaže v manjšem obsegu ono veliko socialno zlo, propadanje kmeta, naraščanje industrije. Toda h koncu ustvari avtor na pristavi novo življenje, nove mlade sile prično veliko delo. — Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja 4 K.

Za sestavo napovedi o dohodnini, za katero pošiljajo davčni uradi ravno kar tiskovine, služi Valentin Žunova knjiga pod naslovom »Dohodnina. Določbe o dohodninskem davku« itd. Na podlagi te knjige, ki ima tudi praktične vzorce, ti bo takoj jasno kaj in kako ti je treba napovedati in kaj smeš odbiti, da uveljaviš vse olajšave in se ti zniža davčni postavek. Ta praktična knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja 2 K. Napo-

ved je s pomočjo te knjige zelo lahka in prirosta.

Najlepša premišljevanja o najsvetejšem, kar jih je dobiti, so zbrana v lepem molitveniku »Bog med nami«. Premišljevanja in obiskovanja v presvetem Zakramentu skritega Boga. Molitvenik je izšel pravkar v drugem natisu. Vsebinska je v resnici dragocena; kdor želi moliti Boga v presvetem Telesu skritega, v duhu in resnici, naj si naroči ta molitvenik, ki velja lično vezan z rdečo obrezo 6 K in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Bourget, Zmislj smrti. Iz francosčine prevel Andrej Kopitar. Tri osebe nastopajo na pozorišču, ki ima za ozadje krvave boje prvih mesecev svetovne vojske, mescev usodopolnih za vso Francijo, za ves svet, ko so Nemci skoroda navalili na Pariz. Kirurg Orteg je zastavil vse svoje sile v prid domovini in ustanovil v ulici Sv. Viljema v Parizu kliniko za živčno poškodovane vojake. Orteg mrzi vse, kar je verskega, nadnaravnega, neumirnosti ni, razen živeti tako dolgo kakor znanost. Druga oseba je bratranec njegove žene Galik, ki mu pripoveduje o globoki vernosti francoskih vojakov. On sam kar gori za katoliško vero. Tretja oseba je Katarina, Ortegova žena. Ljubi svojega moža bolj iz spoštovanja in občudovanja. Orteg vsled boleznih propada in sili ženo, da bi šla z njim vred v smrt; ona pa spozna, da je le tista žrtev velika, katera ima zmislj, dočim Orteg podleže morfiju. — Knjigo dobiš v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja 6 kron.

So knjige, ki so pisane tako resnično, da že po svoji resničnosti dvigajo interes bralcu. V tej čudni knjigi, ki leži sedaj pred nami, pa prihajamo od največjega razočaranja do popolne negotovosti. Človek živi še ves v svetu londonskega anarhističnega kluba in komaj verjame dejstvu, da se udje te strašne družbe po nekaterih izvanredno naglih prehodih spremene v policiste in filozofe, končno pa vse skupaj ne drži. Iz vsega kaosa brezumnega drvenja pa se izvaja prenesljivo hitro resnica in bralec dobi vtis, da ga je avtor morale pognati. Priporočamo to knjigo posebej vsakomur, velja samo 3 K broširana, oziroma 3 K 50 vin. vezana in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Naslov knjige je: Chesterton, četrtik, iz angleškega prevedel Oton Zupanič.

Prispevalje za sklad S. L. S.

Št. 2523.

Razglas.

Promet s plemensko živino.

Z naredbo poverjenstva za kmetijstvo z dne 30. dec. 1918, št. XXXIX, se je proglasil promet s plemensko govejo živino prostim.

Vsled vsestranske zlorabe se ta naredba glasom sklepa Narodne vlade z dne 13. januarja 1919 v polnem obsegu razveljavlja in v veljavo stopijo zopet vsi predpisi in določila, ki so obstojali pred uvedbo zgoraj navedene naredbe.

Promet s plemensko govejo živino se vsi ostali zopet izključno le pod nadzorstvom vnovčevalnice za živino in mast v Ljubljani, oziroma njenih zaupnikov.

Prestopki se bodo najstrožje kaznovali.

Mestni magistrat Ljubljanski
dne 17. februarja 1919. 1265

Gospodinja 25 let stara, vešča kuhanja in šivanja, vajena sploh vsega gospodinjstva, želi vstopiti v službo v mestu ali na deželi, h kakim manjši družini ali pa samski osebi. — Naslov pove uprava tega lista pod št. 1248.

Kuharica dobro izurjena v kuhinjski službi. Naslov pove uprava lista pod št. 1292.

Mizarski vajenec se sprejme pri Antonu Kregar, mizar, mojstru, Višmarje 1, p. št. Vid nad Ljubljano.

Realni abiturijent z dobrimi spričevali, 18 let, 1896 službo. Cenjene ponudbe na upravo lista pod št. 1257.

Milnarje, delavce in delavke sprejme takoj za mlino v Domžalah. Oglasi se je pri Feliks Tomaz, pos., Domžale.

Otroka na dobro brano, vzame boljše rodbina v prijetnem kraju na deželi. Naslov pove uprava lista pod št. 1253.

Dijaki se sprejmejo na stanovanje nekaj postaj od Zagreba. Vlaki vozijo ugodno. — Naslov se izve pri upravi lista pod št. 1254.

Kolo dobro ohranjeno, se proda. Kje, pove uprava lista pod št. 1292.

Usnjata suknja podložena s kožuhom se proda. Ogleda se isto v trgovini Wanek, Ljubljana, Sv. Petra ces a.

Harmonika domačega izdelka, je na prodaj v Ljubljani, Poljanski nasip 48, l. v.

Bučno olje ima naprodaj trgovina s semenom Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Več prašičev po pet mesecev starih je ceno naprodaj pri Jern. Jeleniču, Ljubljana. Karta pot 8.

Kupujem smrekov les jelkov, hrastov okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon naj senaznanjona V. Scagnetti, parna žaga za državnim kolodvorom, Ljubljana.

Skioplikon želimo kupiti. Sporoči naj se, če ima svoje svetilo in kakšno. Premer zadnjim loč in žarnic ter prvih lešč. Cena, trdnost itd. Kupiti bi tudi episkop (za projekcijo neproznih slik) pa tudi manjši kinematograf. Natančen opis naj se pošlje na naslov: H. S. Zadruga v Maloj Gorici, p. Petrinja, Hrvatsko.

Služkinja se sprejme k 3 otrokom, katera bi znala tudi šivati in bi ne bila premlada. Plača po dogovoru. — Več se izve v gostilni pri Raci, Spoduja Šiška.

Kot blagajničarka išče mesta, najraje v trgovini, gospodinja 18 let z dobro dovršenim trgovskim tečajem. — Dela en mesec brezplačno. Oskorbo ima pri starših. — Naslov pri upravi lista pod št. 1214.

Prodajalka popolnoma izučeno specializirane in galanterijske stroke, ki ima do tega posebno veselje, z dobrimi večletnimi izpričevaji, želi sedanje mesto premeniti, najraje tu v Ljubljani. Cenjene ponudbe pod Poštenost 214 1213 na upravo lista.

Kupim ovsa dam tudi zanj nekaj pe-200 hl troleja. — Ponudbe na Ljubljana, Mestni trg 6, 1. nadst.

Dojilja želi dobiti kako boljše mesto, in sicer k inteligentni rodbini. Vešča slov. in nem. jezika. Ponudbe se prosijo pod Mlada žena 1273.

Krepko dekle za vsako hišno delo in k dvema otrokoma se sprejme za takojšnji nastop. Polzeve se Spod. Šiška: Celovška cesta 81. II. nadstropje, levo. — Poselsko knjižico odnosno spričevalo je prinesli seboj.

Dobra kuharica ki zna samostojno kuhati, se sprejme k trem osebam. Plača dobra. Kje, pove uprava lista pod št. 1276.

Gostilna se vzame takoj v naje in v Ljubljani, Spod. ali Zgornji Šiški. Dopise naj se pošilja na upravo Slovenca pod Gostilna št. 350-1277.

Baterije prvovrstne, komad K 3-50 (trgovcem popust) se dobe pri trdnici: IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ulica št. 7. 1270

2 enonadstropni hiši z 12 manjšimi stanovanji, zraven je tudi 3000 m² sveta, v sredini mesta, pripravno za vsako večje podjetje, sta naprodaj za 140.000 K. Natančnejša pojasnila daje J. KOZJEK, Selo št. 23, pošta Moste pri Ljubljani. 1290

Naznanilo. Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudno sporočam, da sem, vrnivši se iz vojne, zopet začel izvrševati svojo

vrtnarsko obrt

Sprejemam vsa v svojo stroko spadajoča dela ter se posebno priporočam v naprave in negovanje privatnih vrtov. Iz lastne drevnice imam na razpolago večjo množico raznega lepotečnega grmičja, rožnatih, medrih in rdečih vrtnic, plezalk, španskega bezga, debelega rdečega grozdja, ter cepljenih viševih in okroglih jesenov.

Z odlič. spoštovanjem

Anton Ferant,
umetni in trgovski vrtnar
v Ljubljani, Ambrožev trg 3.

Priporočam:
žepne svetilke, baterije in karbidne svetilke

KARBID 475

zdrobljen, finajše vrste za sobne svetilke, ter različne gorilce, nadalje

vsakovrstne vžigalnike

granatnih ploščnat, ter kamenčke 1.0r

Ignacij Vok

trgovina s šivalnimi stroji in kolesi
Ljubljana, Sodna ulica 7.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Fleisch-izvirno zakonito razjemen »Skabot-form« mazilo. Popolnoma brez duha, ne uže. Poskusi lonček 4 K. veliki lonček 6 K, porcija za rodbino 15 K. Zaloge za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jellenu, Ljubljana, Mestni trg. Pazite na varstveno znamko »Skabot-form«

SEVER **Semena**
in
suhe gobe
kupuje in prodaja
trgovina s semeni
Sever & Komp.
Ljubljana.

Majhna hišica z vrtom v Ljubljani ali okolici se kupi. Ponudbe pod šifro Takoj 1134 na upravo tega lista.

Modni salon

Nina Pressl

potrebuje takoj več izurjenih šivilj za dobro plačilo. Vpraša se: Sv. Petra cesta št. 29/L. nadst. 1290

I. jugoslovanska tovarna

palic

v Sunji — Hrvatsko

priporoča vse vrste lepo izdelanih, finih in cenih sprejemalnih palic na drobno in debelo, po najnižjih dnevni cenah. Vzorce pošilja po povzetju.

Gospodinja ne zamudite prilike, ter si naročite za poskušajo eden, dva ali več kosov

pralnega mila

20% ali 30% v kosih po 100 ali 200 g. 20% pralno milo komad K — 40 30% — 60 in K 1-20 35—40% toaletno milo " 2-50

Poslani zavetnik:
5 kg 20% pral. mila franko povzetje K 2270, 5 kg 30% pral. mila franko povzetje K 3270. Razpošilja trdnica Janko Pintar, Sp. Šiška, Ljubljana.

Zagrebski sir ala

LIPTAVEC

pošiljam po Kranjskem, Stajerskem, Koroškem, v Istri in Dalmaciji v zabojčih po 30 kg brutto za netto za K 230 franko poštnine in zaboja. Radi nagleje odpreme prosim, da se pošlje denar naprej. S. SCHILLER, vletrgovna sira, Zagreb, Gunduličeva ulica 1.

Vsako množino 1108

karbidnih svetilk
in karbida razpošilja točno trdnica Martin Šumer, Konjica.

Hotel z restavracijo in kavarno
ter prostori za mesarstvo z lepimi kletmi, vrtovi, 40 sob z goste z vsjo opravo za takojšnje otvoritve, krasna lega v svetovnom zdravilišču z izvanredno prihodnostjo se proda. Ponudbe pod F. K., poštno ležečo, Bled.

Zivo apno, portland-cement, zidno opeko
v celih vagonih dobavlja najceneje

Valentin Urbančič,
Ljubljana, Frančevo nabrežje 1.

Za hišnika grem za mesec maj, Sem brez otrok. Naslov pove uprava lista pod št. 1244.

St. 51. Britev
z jako finim rezilom, železom, brušena kar za rabo. Cene K 6-25, K 9—, K 13-50. — Zahtevajte veliki cenik z več nego 1000 slikami, brezplačno. — E. LUNA, Maribor št. 75.

VINO
belo, letnik 1917 in 1918, ruščice, letnik 1918, črno, dalmatinsko, letnik 1917 — nudim po nizkih cenah MILKO JESIE, Ljubljana, Florjanska ulica št. 38.

Kupujem zmešane in odrezane

ženske lase
v vsaki množini. Ponudbe je poslati na naslov: R. GURSKY naslednik, SISEK, Hrvatsko.

Resna ženitna ponudba.

Vdovec, 45 let star, državni upokojenec s 3 otroci, se želi poročiti z mirno gospico ali vdovo v starosti od 30 do 42 let. Šivilje ali trgovsko izobražene imajo prednost. Ponudbe pod šifro »Mirno« 1248 na upravnishvo »Slovenca«.

Preklie dražbe!

Vsled današnjih političnih razmer se je dražba grašine MOARICE preločila na nedoločen čas.

Aleks. Mihaljevič.

Proda se enonadstropna

hiša v Toplicah
pri Novem mestu. Ceno pove lastnica Albina Glesento, Toplice, Dolenjsko.

Hiša z gostilno
v Ljubljanski okolici z vrtom, ne predraga, najraje na Glincah ali tam kje v bližini se kupi. Ponudbe na upravo Slovenca pod šifro »Notranjsko 1245«.

Gostilna
v Ljubljani ali v okolici se vzame v najem, eventualno se tudi kupi. Cenjene ponudbe na upravnishvo »Slovenca« pod št. 1255.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani